

GEMEENTE LELYSTAD

NOTA KLIMAATBELEID

2004 – 2008

21-07-2004

Afdeling Milieu

WS/HR

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	- 3 -
1. INLEIDING	- 4 -
1.1 Algemeen	- 4 -
1.2 Klimaatprogramma	- 4 -
1.3 Leeswijzer	- 4 -
2. OPZET KLIMAATBELEID	- 5 -
2.1 Klimaatscan	- 5 -
2.2 Ambitieniveau	- 5 -
2.3 Visie en beleidsuitspraken	- 6 -
2.3.1 Visie	- 6 -
2.3.2 Beleidsuitspraken	- 7 -
3. ACTIVITEITEN	- 14 -
3.1 Overzicht activiteiten	- 14 -
3.2 Planning	- 18 -
3.3 Kosten	- 18 -
3.4 Inkomsten	- 19 -
3.5 Uitvoeringsaspecten	- 19 -

Bijlagen

- I. Prestatiekaart Gemeenten.
- II. Projectbeschrijvingen woningbouw.
- III. Projectbeschrijvingen gemeentelijke gebouwen.
- IV. Projectbeschrijvingen bedrijven.
- V. Projectbeschrijvingen Verkeer en vervoer.
- VI. Projectbeschrijvingen Duurzame energie.
- VII. Projectbeschrijvingen Overig.
- VIII. Overzicht uren en kosten per project.

SAMENVATTING

Klimaatbeleid is de verzamelnaam van alle activiteiten die zijn gericht op het tegengaan van de verandering van het klimaat. De belangrijkste bedreiging in dit verband is de opwarming van de aarde die wordt veroorzaakt door de te hoge uitstoot van kooldioxide (CO₂). Over dit onderwerp zijn op internationaal niveau afspraken gemaakt die op nationaal niveau een vervolg hebben gekregen in het zogenaamde Klimaatconvenant tussen het Rijk, het IPO en de VNG. De kern van dit convenant is dat de provincies en de gemeenten zich extra zullen inspannen om samen met het Rijk de nationale doelstelling op het gebied van CO₂ reductie te realiseren. Daarvoor krijgen de provincies en de gemeenten op organisatorisch gebied ondersteuning van SenterNovem en kan een financiële bijdrage worden verkregen op grond van de Subsidieregeling BANS Klimaatconvenant.



Met de hulp van SenterNovem is een integraal traject ingezet waarbij de volgende stappen zijn doorlopen:

- het opstellen van een klimaatscan waarin de stand van zaken is vastgelegd en de mogelijkheden zijn geïnventariseerd;
- het bepalen van een voorlopig ambitieniveau voor elk van de relevante thema's;
- het nader uitwerken van deze thema's;
- het opstellen van een beleidsnota met een uitvoeringsprogramma.

Het gemeentelijk klimaatbeleid richt zich op een vijftal thema's, te weten:

- Gemeentelijke gebouwen
- Woningbouw
- Bedrijven (incl. agrarische sector)
- Verkeer en vervoer
- Duurzame energie

Daarnaast wordt aandacht geschonken aan flankerende activiteiten die vooral betrekking hebben op communicatie en organisatorische aspecten.

Het resultaat van het proces is een helder en ambitieus beleidsstuk, waarin vanuit een brede visie een groot aantal beleidsuitspraken wordt gedaan die vervolgens worden uitgevoerd met een samenhangend programma voor de periode juli 2004 – juli 2008.

Het uitvoeringsprogramma bevat 45 projecten die verspreid over 4 jaar worden uitgevoerd. Bij de omvang van het programma moet worden bedacht dat een substantieel deel daarvan bestaat uit reeds geplande activiteiten, die nu worden ondergebracht bij het klimaatbeleid.

De totale kosten worden geraamd op 1.061.400 euro, waarvan bijna de helft wordt gedekt door subsidies. Het bedrag bestaat voor 505.750 euro uit interne uren. De resterende 555.650 euro wordt besteed aan onderzoeken, planvorming en andere ondersteunende activiteiten. Indien het uitvoeringsprogramma volledig wordt gerealiseerd zullen daar ook inkomsten uit worden gegenereerd die de omvang van de kosten ruimschoots zullen overstijgen.

1. INLEIDING

1.1 Algemeen

Op de internationale klimaatconferentie van Kyoto (1997) heeft Nederland zich, in het kader van de klimaatproblematiek, verbonden aan een belangrijke doelstelling: in de periode 2008-2012 moet de uitstoot van broeikasgassen met 6 procent zijn verminderd ten opzichte van 1990. Gemeenten spelen een cruciale rol bij de realisatie van de Kyotodoelstelling. Door hun rol en contacten met lokale actoren zoals het bedrijfsleven, woningbouwcorporaties en huishoudens kunnen gemeenten een substantiële bijdrage leveren aan het klimaatbeleid. Om deze reden hebben de Nederlandse gemeenten zich op 18 februari 2002 middels de ondertekening van het Klimaatconvenant gecommitteerd aan de afgesproken doelstellingen.

Gemeentelijk klimaatbeleid is een verbreding van het traditionele energiebeleid dat zich met name richtte op CO₂ reductie door energiebesparing. Klimaatbeleid richt zich naast energiebesparing tevens op het stimuleren van de toepassing van duurzame energie, duurzaam bouwen en duurzame mobiliteit. Klimaatbeleid vraagt daarom, naast een inzet van de afdeling milieu, ook medewerking van andere werkvelden zoals ruimtelijke ordening, economische zaken, gebouwenbeheer en stedelijk beheer. Maar ook externe partijen zoals woningcorporaties en ondernemers(verenigingen) spelen een rol bij het tot stand komen van een goed functionerend klimaatbeleid.

Iedere gemeente staat derhalve voor de opgave om het bestaande klimaatbeleid onder de loep te nemen en waar mogelijk te intensiveren. Met deze Nota Klimaatbeleid wordt invulling gegeven aan de verplichting die via het Klimaatconvenant is aangegaan.

1.2 Klimaatprogramma

In opdracht van het ministerie van VROM is door SenterNovem een klimaatprogramma ontwikkeld waarmee gemeenten ondersteuning kunnen vinden voor de ontwikkeling en uitvoering van klimaatbeleid. Dit klimaatprogramma ligt aan de basis van deze nota en heeft geleid tot een ambitiebepaling en een uitwerking in concrete activiteiten. De eerste stap, het laten uitvoeren van een klimaatscan door SenterNovem, heeft reeds plaats gevonden op 31 oktober 2002 (zie 2.1).

De ontwikkeling en uitvoering van klimaatbeleid krijgt een financiële impuls vanuit het Rijk via de Subsidieregeling BANS Klimaatconvenant. In totaal is voor provincies en gemeenten een bedrag van 37 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Rijk, waarbij de gemeente Lelystad aanspraak kan maken op maximaal € 537.676. De financiële bijdrage is met name bedoeld voor de proceskosten van activiteiten die zijn gericht op de reductie van de uitstoot van CO₂. Gemeenten kunnen uit een aan de regeling gekoppelde prestatiekaart kiezen voor de ambitieniveaus *actief*, *voorlopend* of *innovatief*. Aan deze ambitieniveaus zijn vervolgens concrete doelen per thema verbonden.

1.3 Leeswijzer

Deze Nota geeft aan hoe de gemeente het klimaatbeleid de komende vier jaar vorm gaat geven. In hoofdstuk 2 wordt de ontwikkeling van het klimaatbeleid beschreven: van ambitiebepaling naar visievorming en concrete beleidsuitspraken. In hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven van de activiteiten die zullen worden uitgevoerd per thema. Tevens wordt daarbij de planning vermeld en is een overzicht van de daarmee gemoede kosten opgenomen. In de bijlagen zijn de activiteiten per thema verder uitgewerkt.

2. OPZET KLIMAATBELEID

2.1 Klimaatscan

Ter voorbereiding van het op te zetten klimaatbeleid is de stand van zaken op het gebied van het klimaatbeleid binnen de gemeente Lelystad onderzocht. Hiertoe heeft SenterNovem op 31 oktober 2002 een klimaatscan uitgevoerd. Met deze klimaatscan is voor de verschillende thema's niet alleen de huidige stand van zaken in beeld gebracht, maar zijn ook de kansen en de bedreigingen voor een gemeentelijk klimaatbeleid benoemd.

De acht thema's uit de klimaatscan zijn:

- klimaat in beleid
- gemeentelijke gebouwen en voorzieningen
- woningbouw
- agrarische sector
- bedrijven
- verkeer en vervoer
- duurzame energie
- internationaal

Per thema is een interview gehouden met de betrokken medewerkers. Tevens heeft onder ambtenaren en bestuurders een draagvlakonderzoek plaatsgevonden. De resultaten van de interviews en het draagvlakonderzoek heeft SenterNovem verwoord in een rapportage. In deze rapportage wordt geconcludeerd dat de gemeente Lelystad op diverse vlakken van klimaatbeleid reeds acties heeft ondernomen. De thema's waar relatief veel is uitgevoerd zijn klimaat in beleid, woningbouw en duurzame energie. Nog weinig acties zijn uitgevoerd voor de thema's gemeentelijke gebouwen en internationaal. De overige thema's zitten daartussenin. De gemeente heeft nog voor geen enkel thema het actieve niveau volledig bereikt, al is opmerkelijk genoeg voor het thema duurzame energie wel reeds het extra pakket gerealiseerd dat hoort bij het voorlopende niveau. Het klimaatbeleid is ook nog niet structureel vormgegeven. In de rapportage van de SenterNovem zijn voorbeelden gegeven van mogelijke maatregelen.

In November 2002 heeft SenterNovem een presentatie gehouden voor de betrokken ambtenaren en de wethouders voor verkeer, gemeentelijke gebouwen, volkshuisvesting en milieu, waarbij terugkoppeling heeft plaats gevonden over de resultaten. Tijdens de daarop volgende discussie is in gezamenlijkheid bepaald wat haalbare ambities zouden kunnen zijn. Vervolgens heeft het college besloten de voorlopige ambitieniveaus vast te stellen.

2.2 Ambitieniveau

De vastgestelde voorlopige ambitieniveaus zijn voorgelegd aan interne werkgroepen met de opdracht om de haalbaarheid te toetsen en te bezien of ze kunnen worden vertaald in concrete activiteiten die praktisch uitvoerbaar zijn.

De resultaten van de werkgroepen hebben geleid tot een stuk visievorming op de wijze waarop de gemeente een eigen klimaatbeleid inhoud kan geven (zie 2.3.1). Deze visie vormt samen met de beleidsuitspraken (zie 2.3.2) het beleidsmatige kader voor het gemeentelijk klimaatbeleid. De sessies in de werkgroepen hebben bovendien geleid tot een neerwaartse bijstelling van het voorlopige ambitieniveau voor de thema's woningbouw en agrarische sector. Voorts is per thema een lijst opgesteld van concrete activiteiten (zie 3.1) die moeten worden uitgevoerd om de gekozen ambitieniveaus te bereiken.

Tabel 1: Gekozen ambitieniveau

Gekozen thema:	Gekozen ambitieniveau:
1. Gemeentelijke gebouwen En voorzieningen	Voorlopend
2. Woningbouw	Actief
3. Agrarische sector	Actief
4. Bedrijven	Actief
5. Verkeer en vervoer	Actief
6. Duurzame Energie	Innovatief

Een belangrijk criterium voor de keuze van de ambities zijn de eisen vanuit de Prestatiekaart van VROM uit de subsidieregeling BANS klimaatconvenant. Daarnaast is vooral gekeken naar al bestaande voornemens en plannen, alsmede naar relatief eenvoudig uit te voeren activiteiten.

Om voor de subsidie in aanmerking te komen zijn twee thema's verplicht gesteld, te weten: (2) *Woningbouwen* (6) *Duurzame Energie*. De komende jaren zal veel aandacht worden besteed aan de woningbouw. Echter, ondanks de aanwezigheid van ruime mogelijkheden is ervoor gekozen om, gezien de kwetsbare positie waarin de woningmarkt zich bevindt, dit thema slechts op actief niveau uit te voeren. Daarentegen biedt het thema duurzame energie dermate veel mogelijkheden dat het kan worden uitgevoerd op innovatief niveau.

Naast de twee verplichte thema's, die volledig op het gekozen niveau moeten worden uitgevoerd, is gebleken dat ook nog deelvormen van de volgende thema's mogelijk zijn.

(1) *Gemeentelijke gebouwen*. Hier kan de gemeente een voorbeeldfunctie vervullen. Dit thema past ook goed binnen het milieuzorgsysteem waaraan weer wordt gewerkt. Het voorlopende niveau wordt hier zelfs haalbaar geacht.

(3) *Agrarische sector*. Er zijn voldoende beïnvloedingsmogelijkheden voor de gemeente om dit thema op te nemen. De potentie binnen deze doelgroep is na heroverweging wat lager ingeschat, zodat is gekozen voor het actieve niveau.

(4) *Bedrijven*. Hiervoor geldt qua beïnvloedingsmogelijkheden hetzelfde als voor het thema agrarische sector. Op pragmatische gronden is eveneens gekozen voor het actieve niveau. Het onderscheid tussen deze thema's wordt niet functioneel geacht, zodat ze worden samengevoegd.

(5) *Verkeer & vervoer*. Op dit terrein staat nog veel op stapel waarbij vanuit het klimaatbeleid prima kan worden aangesloten. Ondanks het relatief grote aantal maatregelen wordt alleen een deelvorming op het actieve niveau haalbaar geacht.

Het thema *klimaat in beleid* is niet geselecteerd omdat hieraan minder waarde wordt gehecht. Het thema *internationaal* is op dit moment niet aan de orde in Lelystad. Bovendien zijn de activiteiten binnen dit thema niet subsidiabel.

Jaarlijks zal een evaluatie uitwijzen of de uitvoering van de activiteiten volgens planning verloopt. Het is verplicht om jaarlijks te rapporteren over de voortgang aan de minister van VROM. De eindrapportage in 2008 moet worden voorzien van een accountantsverklaring.

2.3 Visie en beleidsuitspraken

2.3.1 Visie

Met het gemeentelijk Klimaatbeleid worden meerdere doelen gediend. In de eerste plaats wordt een aangegane verplichting tegenover het Rijk ingelost. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan landelijke milieudoelstellingen, die beogen de ongewenste verandering van het klimaat tegen te gaan. Ook zullen de gemeentelijke klimaatinspanningen op het gebied van

de woningbouw en het verkeer de kwaliteit van de leefomgeving in Lelystad verbeteren. Het klimaatbeleid biedt voorts goede aanknopingspunten om te appelleren aan het milieubewustzijn van burgers en bedrijven. Een ander positief aspect is dat de gemeente hier zelf het goede voorbeeld kan geven, zodat de voorbeeldfunctie wordt versterkt. Tenslotte wordt met de doelstelling van tenminste 80% duurzame energie het schone en groene imago van Lelystad voorzien van een nieuwe dimensie.

Het is niet de bedoeling om te streven naar de titel Klimaatstad van Nederland. Hoewel Lelystad daar in potentie wel de mogelijkheden voor heeft dwingt de financiële situatie tot realiteitszin. Weliswaar kan veel subsidie worden binnengehaald, maar daar is ook een cofinancieringsverplichting aan verbonden. Het gekozen ambitieniveau is een goede balans tussen wat mogelijk is en wat betaalbaar is. Er worden zes verschillende thema's aangepakt, waarvan het merendeel insteekt op het laagste intensiveringniveau (actief). Slechts twee van de zes gekozen thema's kennen een hoger intensiveringniveau:

- a. de gemeentelijke gebouwen (voorlopend), met name omdat vanwege de geloofwaardigheid zelf het goede voorbeeld moet worden gegeven;
- b. duurzame energie (innovatief), niet alleen vanwege de mogelijkheden, maar ook omdat dit thema financiële middelen kan genereren (zie 3.4).

Er is bewust gekozen voor intensivering over een breed front. Een minder brede aanpak had op onderdelen tot een hoger ambitieniveau kunnen leiden, maar zou geen recht hebben gedaan aan de omvang van dit milieuprobleem en daarmee de geloofwaardigheid van het beleid hebben kunnen ondermijnen. De nu gevolgde programmabenedering komt de helderheid van het beleid ten goede, zowel intern als extern. Deze benadering en de verwachte subsidiestroom vragen overigens wel om een goede organisatorische inbedding van het klimaatbeleid.

Bij de selectie van activiteiten waarmee de ambities worden waargemaakt is het streven naar een gelijkmatige verdeling over de verschillende thema's ondergeschikt gemaakt aan twee andere criteria:

- het voorhanden zijn van geschikte activiteiten die al waren gepland of daarvoor op de nominatie stonden;
- de mate waarin geschikte activiteiten aansluiten bij de belevingswereld van burgers.

De toepassing van deze twee criteria heeft ertoe geleid dat er naar verhouding wat meer activiteiten voor het thema verkeer en vervoer zijn opgenomen. Dit beeld past goed bij de bijzondere verkeersstructuur van Lelystad en de prominente plaats die verkeersonderwerpen innemen op de politieke agenda. De kwantitatieve aandacht voor verkeer en vervoer heeft overigens geen afbreuk gedaan aan de kwaliteit van de overige thema's.

2.3.2 Beleidsuitspraken

Vanuit de subsidievoorwaarden is een groot aantal taakstellingen meegegeven die hieronder worden vertaald in beleidsuitspraken. Deze taakstellingen zijn afkomstig van de zogenaamde prestatiekaart voor gemeenten (zie bijlage I).

De beleidsuitspraken bij het thema woningbouw zijn grotendeels verplicht om voor subsidie in aanmerking te komen. Dat geldt ook voor de beleidsuitspraken bij het thema duurzame energie, met dien verstande dat vrijwillig is gekozen voor tenminste 80% waar de regeling uitgaat van 10%¹.

Naast de verplichte thema's is het nodig, afhankelijk van het gewenste subsidiepakket², om nog eens minimaal 4 respectievelijk 10 aanvullende taakstellingen op te nemen. In de hierna opgenomen beleidsuitspraken zijn zelfs meer dan 10 aanvullende taakstellingen verwerkt.

¹ Anno 2003 lag het percentage in Lelystad al rond de 25%

² De regeling maakt onderscheid in een basispakket en een pluspakket. De subsidie voor het pluspakket is ongeveer 33% hoger.

Behalve de activiteiten op de 6 thema's worden ook nog flankerende activiteiten uitgevoerd ten behoeve van de verankering van het klimaatbeleid in de organisatie en de gemeente. In totaal gaat het om 25 beleidsuitspraken. De beleidsuitspraken met een * zijn verplicht om in aanmerking te komen voor de Subsidieregeling BANS Klimaatconvenant.

THEMA GEMEENTELIJKE GEBOUWEN

Beleidsuitspraak 1:

Bij nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen wordt een verscherpte Epc eis van 4% tot 8% toegepast.

Toelichting (1)

Aan deze eis kan eenvoudig worden voldaan. Als er al sprake is van meerkosten dan worden die gecompenseerd door de lagere energiekosten.

Beleidsuitspraak 2:

Bij renovaties van bestaande gebouwen worden alle vaste en kostenneutrale energie-maatregelen uit het nationaal pakket duurzame utiliteitsbouw uitgevoerd.

Toelichting (2)

Deze eis zal in de praktijk weinig problemen opleveren, omdat de betreffende maatregelen steeds meer gemeengoed worden.

Beleidsuitspraak 3:

Voor alle gemeentelijke gebouwen wordt een energiebeheersysteem doorgevoerd.

Toelichting (3)

Voor een groot aantal gebouwen is zo'n systeem reeds in gebruik. De wet milieubeheer stelt overigens ook al eisen aan de monitoring van het energieverbruik.

Beleidsuitspraak 4:

Voor de gemeentelijke gebouwen wordt een actief inkoopbeleid inzake energie gehanteerd (o.a. met aandacht voor de herkomst).

Toelichting (4)

Op onderdelen is hier reeds aandacht voor. Dit zal derhalve worden uitgebouwd.

Beleidsuitspraak 5:

Minimaal 15% van het eigen gemeentelijk elektriciteitsverbruik in de bestaande gebouwen en van infrastructurele voorzieningen en installaties is afkomstig van duurzame energiebronnen.

Toelichting (5)

Op dit moment ligt dat percentage op 0%. Vanuit de voorbeeldfunctie is 15% nog aan de lage kant. Bij een verstandig inkoopbeleid zijn de meerkosten gering.

Beleidsuitspraak 6:

Bij renovaties van infrastructurele voorzieningen en installaties worden alle energiemaatregelen met een terugverdientijd van minder dan 10 jaar uitgevoerd.

Toelichting (6)

Gangbaar is om een terugverdientermijn tot 5 jaar te hanteren. Vanuit de Wet milieubeheer wordt dit ook voorgeschreven. Aangezien het hier gaat om voorzieningen en installaties met een technische levensduur van meer dan 10 jaar zijn er geen extra kosten aan verbonden.

THEMA WONINGBOUW

Beleidsuitspraak 7:

Bij nieuwbouwprojecten met meer dan 250 woningen wordt een EPL van minimaal 7 tot 7,5 toegepast.

Toelichting (7)

Om voor subsidie in aanmerking te komen is een EPL van 6,5 verplicht. Aangezien een EPL van 7,0 zonder grote inspanningen mogelijk is wordt dat als minimumniveau gehanteerd. Uit het overleg met marktpartijen is verder gebleken dat een ambitie van 7,5 ook haalbaar is. Als projectontwikkelaars op een vroeg moment bij het proces worden betrokken zitten daar voor hen namelijk nauwelijks meerkosten aan. Het betekent wel dat consequent gebruik moet worden gemaakt van de mogelijkheden voor het toepassen van duurzame energie.

Beleidsuitspraak 8*:

De gemeente legt zichzelf de inspanningsverplichting op om de EPC van nieuwbouwwoningen aan te scherpen met 5% – 10%.

Toelichting (8*)

De EPC ligt nu nog op 1,0, maar zal naar verwachting verder worden verlaagd³. De beleidsuitspraak is gebaseerd op de huidige norm van 1,0. Mocht in de toekomst de norm verder worden verlaagd dan wordt gezien het collegebesluit, genomen vanwege de economische recessie, bekeken of, en zo ja op welke wijze deze beleidsuitspraak wordt gecontinueerd. Voor projectmatige bouw kan de aanscherping worden voorgeschreven in het programma van eisen. Voor particuliere kavels zal naar andere middelen moeten worden omgezien. Uit het overleg met marktpartijen is gebleken dat deze beleidsuitspraak voor hen haalbaar is.

Beleidsuitspraak 9:

De gemeente legt zichzelf de inspanningsverplichting op om te bewerkstelligen dat alle nieuwbouwwoningen standaard worden uitgerust met een lage temperatuur verwarmingssysteem.

Toelichting (9)

Voor projectmatige bouw kan dit worden opgenomen in het programma van eisen. Voor particuliere kavels zal naar andere middelen moeten worden omgezien. Deze beleidsuitspraak heeft ook een relatie met beleidsuitspraak 12. Uit het overleg met marktpartijen is gebleken dat deze beleidsuitspraak voor hen haalbaar is.

³ Er is een wetsvoorstel in de maak om de EPC te verlagen tot 0,8.

Beleidsuitspraak 10*:

Bij herstructureringsprojecten met meer dan 250 woningen wordt een EPL toegepast van minimaal 6,0

Toelichting (10*)

Voor nieuwbouw is een EPL van 6,0 standaard. Vooral het wat oudere deel van de bestaande bouw voldoet daar in veel gevallen nog niet aan. Dit is ook een onderwerp om met externe partners te bespreken (woningbouwcorporaties, energiebedrijven).

Beleidsuitspraak 11*:

Bij koopwoningen en huurwoningen wordt het treffen van energiebesparende maatregelen bevorderd door te bewerkstelligen dat minimaal 30% van de bestaande woningen is voorzien van een EPA. Daartoe wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.

Toelichting (11*)

Met een energie prestatie advies (EPA) kan een hoger subsidiebedrag worden verkregen voor het treffen van energiebesparende maatregelen.

Beleidsuitspraak 12*:

Er worden minimaal 2 randvoorwaarden gerealiseerd voor het verbeteren van de toepassing van duurzame energie in de bestaande bouw.

Toelichting (12*)

Te denken valt aan het laten uitvoeren van EPA's en het opnemen van lage temperatuur verwarmingssystemen in de programma's van eisen voor nieuwbouwprojecten.

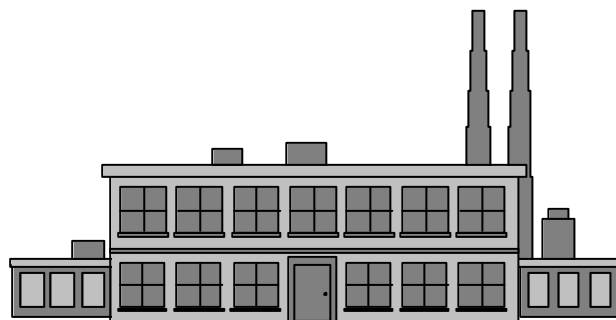
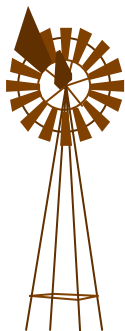
THEMA BEDRIJVEN (inclusief de agrarische sector)

Beleidsuitspraak 13:

Het bestaande instrumentarium van de gemeente wordt getoetst op mogelijkheden voor duurzame bedrijventerreinen (met energievoorziening als belangrijk item). Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.

Toelichting (13)

Te denken valt aan opname van duurzame voorzieningen in de pakketten zoals die in het kader van parkmanagement worden aangeboden aan bedrijven op bedrijventerreinen.



Beleidsuitspraak 14:

Bedrijven worden actief geïnformeerd over energie- en duurzaamheidscans.

Toelichting (14)

De verwachting is dat door actieve opstelling van de gemeente niet alleen het bewust bezig zijn met energie wordt bevorderd, maar ook de toepassing van duurzame energie en/of de uitvoering van energiebesparende maatregelen.

THEMA VERKEER EN VERVOER

Beleidsuitspraak 15:

Voor de eigen organisatie wordt een vervoersplan opgesteld.

Toelichting (15)

Diverse onderdelen van een vervoersplan, zoals het fietsprivéplan en het betalen van reiskostenvergoedingen, worden al uitgevoerd. Ook voor de voorbeeldfunctie is het hebben van een eigen vervoersplan relevant.



Beleidsuitspraak 16:

Energiebesparing is een aandachtspunt bij de aanbesteding van CV en OV.

Toelichting (16)

Bij de gunning van het openbaar vervoer is energieverbruik al een aandachtspunt geweest. In de toekomst kan dit worden voortgezet en eventueel nog wat worden aangescherpt.

Beleidsuitspraak 17:

Het inzicht in de LV, CV en OV mogelijkheden wordt vergroot.

Toelichting (17)

Meten is weten. Met meer informatie kan een energiebewust verkeersbeleid beter worden onderbouwd.

Beleidsuitspraak 18:

De automobilitéit en de daarmee samenhangende milieuproblemen worden in beeld gebracht.

Toelichting (18)

Zie de toelichting bij 17.



Beleidsuitspraak 19:

Er wordt een VPL-studie uitgevoerd bij de (her)inrichting van een woonwijk of woningbouwproject met meer dan 500 woningen.

Toelichting (19)

Voor een kleinere wijk is een VPL niet erg zinvol. In Lelystad Zuid is ook een VPL studie verricht. De uitkomsten daarvan hebben ertoe geleid dat is gekozen voor een energiezuinige verkeersstructuur.

DUURZAME ENERGIE

Beleidsuitspraak 20*:

Bij uitbreidingsplannen wordt minimaal 70% zongericht verkaveld.

Toelichting (20*)

In de praktijk is gebleken dat dit percentage geen probleem oplevert.

Beleidsuitspraak 21*:

In de relevante bestemmingsplannen worden de uit het provinciaal beleid voortvloeiende windmolenlocaties als zodanig opgenomen.

Toelichting (21*)

Het gemeentelijk windmolenbeleid volgt het provinciale beleid. Daar hoort bij dat geschikte locaties ook zo snel mogelijk beschikbaar komen.

Beleidsuitspraak 22*:

Het ter beschikking stellen van biomassa reststromen voor energieopwekking wordt actief bevorderd.

Toelichting (22*)

Hier kan de gemeente ook een voorbeeldfunctie vervullen ten aanzien van het groenbeheer.

Beleidsuitspraak 23*:

Er wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd met als doel dat het totale energiegebruik in de gemeente voor tenminste 80% is gebaseerd op duurzame energiebronnen.

Toelichting (23*)

Om voor subsidie in aanmerking te komen is normaal gesproken 10% voldoende. Omdat dan echter geen sprake is van intensivering (Lelystad zit al boven 25%) is gekeken welk hoger percentage haalbaar is. Daar is uitgekomen dat het voor Nederland vrij unieke niveau van volledige zelfvoorziening tot de mogelijkheden behoort. Dit is te bereiken door de huidige (solitaire) turbines te vervangen door turbines met hoge vermogens. Daardoor kan met een gelijke of lagere ruimtelijke belasting een flink hoger vermogen gerealiseerd worden. Een percentage van tenminste 80% is in de praktijk echter alleen haalbaar als er een grootschalig windmolenpark bij komt. De beoogde locatie daarvoor is het water langs de dijk naar Enkhuizen. In de definitieve versie van de nota Ruimte wordt deze locatie niet expliciet uitgesloten. In een eerder uitgevoerde MER studie (1998) is gebleken dat deze locatie op alle fronten zeer goed scoort, behalve op het gebied van de vogels. Inmiddels is de stand der techniek flink gewijzigd en zijn met name de as -hoogtes flink verhoogd. Uit onderzoek zal



moeten blijken of de nieuwe stand der techniek het mogelijk maakt om met aanvaardbare gevolgen voor de vogelgebieden langs de dijk een dergelijk windpark te realiseren. In het ontwerpstructuurplan is daarvoor inmiddels een zoeklocatie opgenomen.

FLANKERENDE ACTIVITEITEN

Beleidsuitspraak 24:

Om de eigen organisatie en de burgers bij het gemeentelijk klimaatbeleid te betrekken en ze daarover te informeren wordt een daarop gericht communicatieplan opgesteld en uitgevoerd.

Toelichting (24)

Communicatie is een onmisbaar element om alle doelstellingen van het klimaatbeleid te kunnen realiseren.

Beleidsuitspraak 25:

De programmabesteding en de te verwachten subsidiestroom maken een goede organisatorische inbedding van het klimaatbeleid noodzakelijk.

Toelichting (25)

Te denken valt aan het aanwijzen van een programmacoördinator en het instellen van een (programma)budget en een afstemmingsoverleg.

3. ACTIVITEITEN

3.1 Overzicht van activiteiten

Om invulling te geven aan de ambities uit hoofdstuk 2 zal een groot aantal activiteiten worden uitgevoerd. SenterNovem heeft aangegeven dat met de uitvoering van deze activiteiten naar hun mening aan de subsidievoorwaarden wordt voldaan. De definitieve toetsing vindt plaats door het ministerie van VROM.

Hierna wordt per thema in een tabel aangegeven met welke activiteiten de beleidsuitspraken worden gerealiseerd. Voor sommige beleidsuitspraken worden meerdere activiteiten uitgevoerd, terwijl andere activiteiten een bijdrage leveren aan meerdere beleidsuitspraken.

Tabel 2: Thema Gemeentelijke gebouwen

Beleidsuitspraken	Activiteiten
1. Bij nieuwbouw wordt een verscherpte EPC eis van 4% tot 8% toegepast.	G-1: Verscherpte EPC eisen voor nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen.
2. Bij renovaties van bestaande gebouwen worden alle vaste en kostenneutrale energiemaatregelen, alsmede 30% van de variabele niet-kostenneutrale maatregelen uit het nationaal pakket duurzame utiliteitsbouw uitgevoerd.	G-4: EPA Utiliteitsbouw.
3. Voor alle gemeentelijke gebouwen wordt een energiebeheersysteem doorgevoerd.	G-4: EPA Utiliteitsbouw G-5: Opzetten en uitvoeren van een energiezorgsysteem en –beheersysteem. G-6: Campagne bewustmaking van gebouwgebruikers.
4. Voor de gemeentelijke gebouwen wordt een actief inkoopbeleid inzake energie gehanteerd (o.a. met aandacht voor de herkomst).	G-3: Duurzaam inkopen.
5. Minimaal 15% van het eigen gemeentelijk elektriciteitsverbruik in de bestaande gebouwen en van de infrastructurele voorzieningen en installaties is afkomstig van duurzame energiebronnen.	G-3: Duurzaam inkopen.
6. Bij renovaties van infrastructurele voorzieningen en installaties worden alle energiemaatregelen met een terugverdientijd van minder dan 10 jaar uitgevoerd.	G-2: Verbeterslag pompputten gemeentelijke riolering. G-7: Beleidsplan Openbare verlichting.

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2.

De activiteitscode (G) verwijst naar het thema Gemeentelijke gebouwen (zie bijlage II).

Tabel 3: Thema Woningbouw

Beleidsuitspraken	Activiteiten
7. Bij woningbouwprojecten met meer dan 250 woningen wordt een EPL van minimaal 7 toegepast.	W-1: Monitoren EPC nieuwbouwwoningen. W-2: Voorlichting aan bouwbedrijven over verlaging van de EPC is een vast onderdeel van de planontwikkeling. W-4: Energievisie als vast onderdeel van planontwikkeling. W-7: Aanbesteding energie-infrastructuur.
8. De gemeente legt zichzelf de inspanningsverplichting op om de EPC van nieuwbouwwoningen aan te scherpen met 5% - 10%.	W-0: Vaststellen Nota Klimaatbeleid. W-1: Monitoren EPC nieuwbouwwoningen. W-2: Voorlichting aan bouwbedrijven over verlaging van de EPC is een vast onderdeel van de planontwikkeling.
9. De gemeente legt zichzelf de verplichting op om te bewerkstelligen dat alle nieuwbouwwoningen standaard worden uitgerust met een lage temperatuur verwarmingssysteem.	W-0: Vaststellen Nota Klimaatbeleid. W-6: Communicatietraject lage temperatuur verwarming.
10. Bij herstructureringsprojecten met meer dan 250 woningen wordt een EPL toegepast van minimaal 6,0.	W-5: Dubo afspraken opnemen in het Lokaal Akkoord met Centrada.
11. Bij zowel koopwoningen als huurwoningen wordt het treffen van energiebesparende maatregelen bevorderd door te bewerkstelligen dat minimaal 30% van de bestaande woningen is voorzien van een EPA. Daartoe wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.	W-3: EPA's in de koop- en huursector. W-5: Dubo afspraken opnemen in het Lokaal Akkoord met Centrada.
12. Er worden minimaal 2 randvoorwaarden gerealiseerd voor het verbeteren van de toepassing van duurzame energie.	W-3: EPA's in de koop- en huursector. W-5: Dubo afspraken opnemen in het Lokaal Akkoord met Centrada. D-2: Passieve zonne-energie in woningbouwplannen. D-8: Actie zonneboiler / EPA.

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2. De activiteitencode (W) verwijst naar het thema Woningbouw, (D) slaat op het thema Duurzame Energie (zie bijlagen III en VI).

Tabel 4: Thema Bedrijven en Agrarische sector

Beleidsuitspraken	Activiteiten
<p>13. Het bestaande instrumentarium van de gemeente wordt getoetst op mogelijkheden voor duurzame bedrijventerreinen (met energievoorziening als belangrijk item). Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd.</p>	<p>B-1: Toets gemeentelijk instrumentarium voor duurzame bedrijventerreinen B-3: Energievisie bedrijventerreinen. B-4: Duurzaamheidsambities per werklocatie tot 2010. B-5: Deelname aan MJA Industrie. B-6: Pilotproject duurzaam bedrijventerrein.</p>
<p>14. Bedrijven worden actief geïnformeerd over energie- en duurzaamheidskans.</p>	<p>B-2: Energiescan bij nieuwbouw bedrijven. B-4: Duurzaamheidsambities per werklocatie tot 2010. B-7: Voorlichtingsbrochure energiezorg.</p>

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2.

De activiteitscode (B) verwijst naar het thema Bedrijven en Agrarische sector (zie bijlage IV).

Tabel 5: Thema Verkeer en vervoer

Beleidsuitspraken	Activiteiten
<p>15. Voor de eigen organisatie wordt een vervoersplan opgesteld.</p>	<p>V-1: Vervoersplan gemeentelijke organisatie. V-2: Het nieuwe rijden voor gemeentepersoneel. V-3: Milieuefficiëncyscan gemeentelijk wagenpark (inclusief Flevocollect).</p>
<p>16. Energiebesparing is een aandachtspunt bij de aanbesteding van CV en OV.</p>	<p>V-4: Emissie-eisen CV.</p>
<p>17. Het inzicht in LV, CV en OV mogelijkheden wordt vergroot.</p>	<p>V-6: Inventarisatie trottoirs in woonwijken. V-7: Opstellen Fietsplan. V-8: Opstellen Fietsparkeerbeleid. V-10: Projectstudie OV-as Bataviastad / Stadshart / Larserpoort / Luchthaven. V-12: Studie naar een nieuwe locatie voor het busstation. V-13: Studie naar de realisatie van een tweede NS-station.</p>
<p>18. De automobilititeit en de daarmee samenhangende milieuproblemen worden in beeld gebracht.</p>	<p>V-9: Mobiliteitsmonitor. V-11: Nota Parkeerbeleid.</p>
<p>19. Er wordt een VPL-studie uitgevoerd bij de (her)inrichting van een woonwijk of een woningbouwproject met meer dan 500 woningen.</p>	<p>V-5: Uitvoeren VPL voor Schouw Oost.</p>

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2. De activiteitscode (V) verwijst naar het thema Verkeer en vervoer (zie bijlage V).

Tabel 6: Thema Duurzame Energie

Beleidsuitspraken	Activiteiten
20. Bij uitbreidingsplannen wordt minimaal 70% zongericht verkaveld.	D-2: Passieve zonne-energie in woningbouwplannen.
21. In de relevante bestemmingsplannen worden de uit het provinciaal beleid voortvloeiende windmolenlocaties als zodanig opgenomen.	D-1: Windenergie opnemen in RO-plannen.
22. Het ter beschikking stellen van biomassa reststromen voor energieopwekking wordt actief bevorderd.	D-5: Gemeentelijk ontwikkelingsplan biomassa.
23. Er wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd met als doel dat het totale energieverbruik in de gemeente (exclusief verkeer) voor tenminste 80% is gebaseerd op duurzame energiebronnen.	D-4: Projectontwikkeling windenergie. D-6: Kennistrject duurzame energie. D-7: Haalbaarheidsonderzoek duurzame energie en infrastructuur. D-8: Actie zonneboiler / EPA.

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2. De activiteitscode (D) is een verwijst naar het thema Duurzame Energie (zie bijlage VI).

Tabel 7: Flankerende activiteiten

Beleidsuitspraken	Activiteiten
24. Om de eigen organisatie en de burgers bij het gemeentelijk klimaatbeleid te betrekken en ze daarover te informeren wordt een daarop gericht communicatieplan opgesteld en uitgevoerd.	F-1: Communicatieplan Klimaatbeleid. F-4: Projecten netwerk dubo.
25. De programmabepaling en de te verwachten subsidiestroom maken een goede organisatorische inbedding van het klimaatbeleid noodzakelijk.	F-2: Coördinatie en rapportage programma Klimaatbeleid. F-3: Interne afstemming van het Klimaatbeleid.

Toelichting:

De nummers in de linkerkolom verwijzen naar de genummerde beleidsuitspraken uit 2.3.2. De activiteitscode (F) verwijst naar de Flankerende activiteiten (zie bijlage VII).

In de tabellen 2 t/m 7 zijn enkele activiteiten opgenomen die reeds in uitvoering zijn of via andere subsidieregelingen (bijvoorbeeld SAM) worden betaald en die ook een bijdrage leveren aan de klimaatdoelstellingen. Deze activiteiten worden in de rapportages over de voortgang van het klimaatbeleid betrokken.

In de bijlagen II t/m VII worden de opgenomen activiteiten, gebundeld per thema, uitgebreid beschreven volgens een standaard opzet voor projectbeschrijvingen. De daadwerkelijke uitvoering vindt t.z.t. plaats aan de hand van een geactualiseerde projectbeschrijving.

3.2 Planning

De uitvoering van het plan van aanpak start op 1 juli 2004 en zal uiterlijk 31 december 2006 zijn afgerond. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal uren per thema per jaar. In bijlage 1 worden de uren gespecificeerd per project en per afdeling.

Tabel 8: Planning uren per thema

Thema	2004	2005	2006	2007	2008	Totaal
Gemeentelijke gebouwen	350	546	392	392	196	1.876
Woningbouw	145	295	100	100	60	700
Bedrijven en Agrarische sector	0	305	360	110	50	825
Verkeer en vervoer	460	1.160	170	150	40	1.980
Duurzame energie	60	204	220	50	60	594
Overig	186	292	292	292	188	1.250
Totaal	1.201	2.802	1.534	1.094	594	7.225

3.3 Kosten

De kosten (loonkosten eigen personeel) en overige kosten (inhuur adviseurs, organisatie van bijeenkomsten, etc) zijn weergegeven in onderstaande tabel. Het gemiddelde uurloon voor de gemeentelijke organisatie (inclusief opslag etc.) ligt voor 2004 op ongeveer €70,--.

Tabel 9: uren en kosten per thema

Thema	Interne uren	Interne Loonkosten (€)	Overige kosten (€)	Totale kosten (€)
Gemeentelijke gebouwen	1.876	131.320	48.000	179.320
Woningbouw	700	49.000	69.000	118.000
Bedrijven en Agrarische sector	825	57.750	78.650	136.400
Verkeer en vervoer	1.980	138.600	288.000	426.600
Duurzame energie	594	41.580	65.000	106.580
Overig	1.250	87.500	7.000	94.500
Totaal	7.225	505.750	555.650	1.061.400

De maximale subsidie BANS-klimaatconvenant voor het pluspakket is €537.676. Eén van de voorwaarden van deze subsidie is dat een eigen bijdrage in uren en/of middelen wordt geleverd van minimaal 50 % van de kosten voor uitvoering van klimaatbeleid. De eigen uren zijn tijdens de looptijd van vier jaar binnen de begroting te realiseren.

Tabel 10: Kosten voor de gemeente

Totale kosten	€ 1.061.400
Subsidie	€ 522.600
Cofinanciering gemeente	€ 538.800
Ambtelijke inzet	€ 505.750
Restant	€ 33.050

Eén van de in totaal 45 opgenomen projecten komt niet voor subsidie in aanmerking. De overige projecten zijn voor 50% subsidiabel. Het restant van € 33.050 zal in de periode van juli 2004 tot en met juni 2008 beschikbaar moeten zijn voor het eigen gemeentelijk klimaatbeleid.

3.4 Inkomsten

De uitvoering van het klimaatbeleid zal voor de gemeente ook inkomsten genereren. De ambitie om te gaan voor tenminste 80% duurzame energie betekent dat een aantal windmolens wordt bijgeplaatst en vervangen. Daar vloeit zowel een incidentele opbrengst als een structurele inkomstenstroom uit voort, zoals wordt weergegeven in tabel 11.

Tabel 11: Mogelijke opbrengsten uitbreiding met 80 MW Windenergie

Opbrengstenbron	Incidenteel	Structureel per jaar
Bouwleges	€ 1.600.000	---
OZB	---	€ 250.000
Financiële participatie	---	p.m.

Toelichting:

In de tabel is rekening gehouden met het bijplaatsen van 60 MW. Daarnaast kan door vervanging nog eens ca. 20 MW uitbreiding worden gerealiseerd. Per MW bedragen de bouwleges ongeveer 20.000 euro en komt de OZB uit op ca. 4.150 euro. Het is overigens niet te verwachten dat al deze inkomsten binnen de uitvoeringsperiode zullen worden gerealiseerd.

De mogelijkheid bestaat om extra inkomsten te genereren door als gemeente financieel te participeren in het grootschalige windmolenpark. Hiervoor zijn diverse vormen denkbaar die kunnen leiden tot een bescheiden dan wel een significante meeropbrengst. Voor de dekking van de kosten van het klimaatbeleid zijn deze meeropbrengsten echter niet noodzakelijk.

Naast deze inkomsten zal een besparing worden gerealiseerd op de reeds ingeboekte kosten. Dit geldt voor de activiteiten die reeds waren ingepland en nu onder de subsidie-regeling BANS Klimaatconvenant komen te vallen.

3.5 Uitvoeringsaspecten

Het klimaatbeleid wordt ondergebracht in de programmabegroting onder het programma milieu. De uren die worden besteed aan het klimaatbeleid worden separaat bijgehouden. Hiervoor wordt een apart begrotingsnummer geopend.

De programmacoördinatie ligt bij de afdeling milieu. Met het oog op de voortgangsbewaking en de interne afstemming wordt een ambtelijk klimaatoverleg ingesteld dat viermaal per jaar bijeenkomt. Over de voortgang van de uitvoering wordt jaarlijks aan de Minister van VROM gerapporteerd. Deze rapportage is ook onderdeel van het eigen milieujaarverslag.

In de subsidievoorwaarden is opgenomen dat aan het eind van de uitvoeringsperiode een eindafrekening moet worden opgesteld. Hiervoor is een accountantsverklaring vereist. Het gevraagde subsidiebedrag ad € 522.600,-- zal grotendeels bij wijze van voorschot worden uitbetaald: 40% bij de voorlopige subsidietoekenning, 30% na het eerste jaar, 25% na het tweede jaar en 5% bij de eindafrekening. Het afdelingshoofd Milieu wordt aangewezen als budgethouder.

Overzicht uren / kosten activiteiten klimaatbeleid 2004 – 2008

1. Gemeentelijke gebouwen

G-1: Verscherpte EPC eisen voor nieuwbouw	40 uur	€ 3.000,--
G-2: Verbeterslag pompputten gemeentelijke riolering	80 uur	€ 0,--
G-3: Duurzaam inkopen	80 uur	€ 0,--
G-4: EPA utiliteitsbouw	300 uur	€ 30.000,--
G-5: Opzetten/uitvoeren energiezorgsysteem en –beheersysteem	700 uur	€ 0,--
G-6: Campagne bewustmaking van gebouwgebruikers	616 uur	€ 15.000,--
G-7: Beleidsplan Openbare Verlichting	60 uur	€ 0,--

2. Woningbouw

W-1: Monitoren EPC nieuwbouw woningen	180 uur	€ 0,--
W-2: Voorlichting bouwbedrijven verlaging EPC	150 uur	€ 10.000,--
W-3: EPA's in de koop- en huursector	100 uur	€ 10.000,--
W-4: Energievisie als vast onderdeel van planontwikkeling	60 uur	€ 30.000,--
W-5: Dubo afspraken opnemen in het Lokaal Akkoord met Centrada	80 uur	€ 0,--
W-6: Communicatietraject lage temperatuur verwarming	50 uur	€ 5.000,--
W-7: Aanbesteding energie-infrastructuur	80 uur	€ 14.000,--

3. Bedrijven (en Agrarische sector)

B-1: Toets gemeentelijk instrumentarium duurzame bedrijventerreinen	120 uur	€ 5.000,--
B-2: Energiescan bij nieuwbouw bedrijven	150 uur	€ 2.400,--
B-3: Energievisie bedrijventerreinen	60 uur	€ 30.000,--
B-4: Duurzaamheidsambities per werklocatie tot 2010	260 uur	€ 20.000,--
B-5: Deelname aan MJA Industrie	10 uur	€ 0,--
B-6: Pilotproject duurzaam bedrijventerrein	200 uur	€ 20.000,--
B-7: Voorlichtingsbrochure energiezorg	25 uur	€ 1.250,--

4. Verkeer en vervoer

V-1: Vervoersplan gemeentelijke organisatie	160 uur	€ 8.000,--
V-2: Het nieuwe rijden voor gemeentepersoneel (niet subsidiabel)	160 uur	€ 5.000,--
V-3: Milieuefficiencyscan gemeentelijk wagenpark	80 uur	€ 5.000,--
V-4: Emissie eisen CV	20 uur	€ 0,--
V-5: Uitvoeren VPL voor Schouw Oost	100 uur	€ 30.000,--
V-6: Inventarisatie trottoirs	60 uur	€ 20.000,--
V-7: Opstellen fietsplan	100 uur	€ 25.000,--
V-8: Opstellen fietsparkeerbeleid	160 uur	€ 15.000,--
V-9: Mobiliteitsmonitor	240 uur	€ 60.000,--
V-10: Projectstudie OV-as	300 uur	€ 50.000,--
V-11: Nota parkeerbeleid	400 uur	€ 30.000,--
V-12: Studie naar nieuwe locatie busstation	120 uur	€ 25.000,--
V-13: Studie naar realisatie tweede NS-station	80 uur	€ 15.000,--

5. Duurzame energie

D-1: Windenergie opnemen in RO-plannen.	64 uur	€ 0,--
D-2: Passieve zonne-energie in woningbouwplannen	0 uur	€ 0,--
D-4: Projectontwikkeling windenergie	150 uur	€ 15.000,--
D-5: Gemeentelijk ontwikkelingsplan biomassa	100 uur	€ 15.000,--
D-6: Kennistraject duurzame energie	100 uur	€ 0,--
D-7: Haalbaarheidsonderzoek duurzame energie & infrastructuur	60 uur	€ 15.000,--
D-8: Actie zonneboiler / EPA	120 uur	€ 20.000,--

6. Flankerende activiteiten

F-1: Communicatieplan Klimaatbeleid	200 uur	€ 7.000,--
F-2: Coördinatie en rapportage programma Klimaatbeleid	410 uur	€ 0,--
F-3: Interne afstemming van het Klimaatbeleid	400 uur	€ 0,--
F-4: Projecten netwerk duurzaam bouwen	240 uur	€ 0,--

7.225 uur € 555.650,--

Bijlage II

Projectbeschrijvingen Gemeentelijke gebouwen

G-1: Verscherpte EPC eisen voor nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen

Doelstelling	Voor nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen een verscherping ten opzichte van de standaard EPC (conform Bouwbesluit) met 4 tot 8%.
Mogelijke aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Besluit door B&W over invulling rol gemeente als opdrachtgever. 2. Informatie materiaal voor ontwerpers, architecten en bouwers over verlaging EPC. 3. Bij opdrachtverlening voor ontwerp direct als uitgangspunt meegeven dat afhankelijk van het ambitieniveau de EPC lager dan de standaard EPC conform het bouw besluit moet zijn. 4. Ontwerper moet EPC berekening uitvoeren (toetsbaar). 5. Toetsing EPC berekening door gemeente (Bouw en Woning Toezicht).
Varianten	
Mogelijk resultaat	Verscherpte EPC eis vanuit de rol als opdrachtgever aan eigen nieuwbouw projecten, waardoor energiebesparing gerealiseerd wordt vanaf het moment van in gebruik name van het pand.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI.
Interne partners	SW-SB BM-BW.
Externe partners	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoerders. • Architecten. • Bouwbedrijven. • Leveranciers.
Mogelijke neveneffecten	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering comfort, kwaliteit en arbo.
Gerelateerd beleid	GMP 2,3
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> • Verscherpte EPC eis kan niet als technische maatregel (bestuursrechtelijk) worden gevraagd, maar dient privaatrechtelijk als opdrachtgever in het 'wensen pakket' te worden opgenomen. • Bestuurlijke wil om dit uit te voeren. • Invulling rol opdrachtgever. • Informatie en draagvlak bij uitvoerende afdelingen en externe partijen. • Handhaving en controle EPC. • Hogere investeringen financieren uit lagere exploitatielasten.

Doorlooptijd	2 - 4 maanden.							
Subsidie								
Voorbeeldprojecten	Voor actueel overzicht zie dubo-register: www.dubo-register.nl en www.novem.nl/epn/ of www.epn.novem.nl .							
Meer informatie	www.epn.novem.nl							
Totale tijdsbesteding	40 uur							
Totale kosten	€3.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		40						
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€3.000						

G-3: Duurzaam inkopen

Doelstelling	Duurzaam inkopen van energie moet geïntegreerd worden in het gemeentelijk inkoopbeleid om zodoende de milieubelasting door de gemeentelijke organisatie te verminderen.
Mogelijke aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting vinden bij het convenant 'duurzaam inkopen' • Overleg met Interne Zaken/ Inkoop • Opstellen van ambitieniveau duurzaam inkopen voor producten en diensten ten aanzien van energieaspecten • Goedkeuring bestuur (deels al aanwezig door nota van april 2002) • Duurzaam inkopen opnemen in het inkoopbeleid • Opnemen paragraaf 'duurzaam inkopen energie' in programma van eisen • Gemeentebreed communiceren over duurzaam inkopen • Bieden van voldoende ondersteuning bij de keuze van duurzame producten • Inventariseren van energiegebruiken en energiecontracten van de gemeentelijke gebouwen en voorzieningen • Onderzoeken of op de locaties duurzame energiebronnen geplaatst kunnen worden • Op basis van het geformuleerde beleid en de inventarisatie wordt een bestek geschreven • Dit bestek is het uitgangspunt voor een openbare aanbesteding van de energie-inkoop.
Varianten	
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Vast aandeel van het gemeentelijk energiegebruik wordt duurzaam opgewekt. • Er wordt invulling gegeven aan de voorbeeldfunctie van de gemeente • Het milieu wordt minder belast • Als gevolg van de inkoop van duurzame energie wordt een CO₂ – uitstoot reductie gerealiseerd.
Eerst verantwoordelijke afdeling	MD-IZ
Interne partners	BM-MI SW-SB SL-WZ
Externe partners	Energieleveranciers Nationaal inkoopcentrum (NIC)
Mogelijke neveneffecten	<p>Door de uitstraling van het gemeentelijk inkoopbeleid zullen derden wellicht eerder geneigd zijn ook een duurzaam inkoopbeleid te voeren</p> <p>Tevens is het mogelijk om het projectplan “zonne-energie op gemeentelijk gebouwen” op te nemen in het programma van eisen, zodat om niet invulling gegeven kan worden aan de voorbeeldfunctie van de gemeente en energieleverancier.</p>
Gerelateerd beleid	GMP 2,3 GIM

G-4: EPA utiliteitsbouw

Doelstelling	Het in beeld brengen van de energieprestatie van alle gemeentelijke gebouwen middels het uitvoeren van Energie Prestatie Adviezen. Het doen van voorstellen om te komen tot energiebesparende maatregelen welke worden afgestemd op de levensduur en de onderhoudsprogramma's van de gebouwen.
Mogelijke aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inventariseren van de reeds aanwezige gegevens in de organisatie t.a.v. de energieprestaties van gebouwen; 2. Uitvoeren van ontbrekende Energie Prestatie Adviezen door een EPA adviseur; 3. Per gebouw een rapportage met een overzicht van: <ul style="list-style-type: none"> - de mogelijke maatregelen, waarbij wordt ingegaan op duurzame energie en waarbij gebruik gemaakt wordt van de maatregelen uit het Nationaal pakket duurzame utiliteitsbouw - de kosten van de maatregelen - de subsidiemogelijkheden - de terugverdientijden van de maatregelen 4. Voorstellen doen over het uitvoeren van de maatregelen en de financiering 5. Budgetteren en inpassen in de onderhoudsplanningen. 6. Aanbesteden en uitvoeren van de werkzaamheden.
Varianten	
Resultaat	Duidelijk beeld van de mogelijke energiebesparende maatregelen bij alle gemeentelijke gebouwen met daaraan gekoppeld een uitvoeringsplanning.
Eerst verantwoordelijke afdeling	Gebouwbeheerders: Stadhuis = SW-SB Onderwijs en sportgebouwen = SL-WO
Interne partners	BM-MI Diverse gebouwgebruikers SL-WO SO-GZ CS.
Externe partners	EPA adviseurs Subsidieverstrekkers Uitvoerende partijen
Mogelijke neveneffecten	Verbetering comfort, kwaliteit en ARBO omstandigheden
Gerelateerd beleid	GMP2,3
Succes- en faalfactoren	
Doorlooptijd	3 tot 5 jaar
Subsidie	50% op de gemeentelijke kosten uit BANS
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	

Totale tijdsbesteding	300 uur							
Totale kosten	€30.000,--							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			100	80	80	40		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€10.000	€8.000	€8.000	€4.000		

G-5: Opzetten en uitvoeren van een energie-zorgsysteem en een energiebeheersysteem

Doelstelling	Opzetten en uitvoeren van een energiezorg/ energiebeheersysteem voor de gemeentelijke gebouwen ten einde een beeld te krijgen van het energiegebruik van alle gemeentelijke gebouwen, zodat een gefundeerd energiebesparingsplan kan worden opgesteld
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren van alle energieafnemers binnen de gemeentelijke organisatie; • Gezien de omvang van de energieafnemers selecteren van één of twee grootverbruikers • Bepalen welke informatie beschikbaar moet komen • Bepalen op welke wijze deze informatie beschikbaar moet komen • Opstellen van een programma van eisen • Verdeling van de taken • Uitzoeken welk beheersprogramma voldoet aan de eisen • Implementeren van het energiezorg/ beheerssysteem in één of twee gebouwen • Na 2 jaar evalueren • Eventuele wijzigingen doorvoeren in het zorgsysteem • Aantal gebouwen waar het energiezorgsysteem wordt gehanteerd uitbreiden
Varianten	
Mogelijk resultaat	Na verloop van een jaar zal een schat aan data beschikbaar zijn die kan leiden tot het analyseren van het energiegebruik van aanvankelijk één of twee gebouwen, waarna een energiebesparingsplan kan worden opgesteld.
Eerst verantwoordelijke afdeling	SW-SB
Interne partners	BM-MI SL-WZ MD-IZ
Externe partners	Energiebedrijven Adviesbureau's
Mogelijke neveneffecten	Snel inzicht in de werking van machines en het optreden van storingen
Gerelateerd beleid	GIM
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> • Slaagkans vergroot als een link wordt gelegd naar en het inkopen van energie waar energiemonitoring een verplicht onderdeel van uit maakt. • Het aanleveren van de juiste info valt en staat met de continuïteit

	waarmee de informatie beschikbaar komt. <ul style="list-style-type: none"> • Door regelmatig terug te koppelen aan de gebouwgebruiker kan het draagvlak worden vergroot. 							
Doorlooptijd	Doorlopend proces							
Subsidie	50% op de gemeentelijke kosten uit BANS							
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	Opzetten van het project (plan van aanpak, programma van eisen): 340 uur. Uitvoering: afhankelijk van het aantal gebouwen: 10 uur per maand							
Totale kosten	€							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		170	230	120	120	60		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		p.m.	p.m.					

G-6: Campagne bewustmaking van gebouwgebruikers

Doelstelling	Medewerkers bewust maken van de invloed van gedrag op het energiegebruik ten einde het energiegebruik te verlagen.							
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten communicatieplan • Organisatiestructuur opzetten • Herintroductie Energiespiegel • Bij voorkeur koppelen aan een technische ingreep die voor een ieder zichtbaar is (bijvoorbeeld vervangen van de CRT-schermen voor TFT schermen). • Monitoring van het energiegebruik • Uitvoering campagne 							
Varianten								
Resultaat	Besparing op de energiekosten met 5%							
Eerst verantwoordelijke afdeling	MD-IZ							
Interne partners	BM-MI SW-SB							
Externe partners	Energiebedrijven SenterNovem							
Mogelijke neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GIM							
Succes- en faalfactoren	<ul style="list-style-type: none"> • Het slagen van dit project valt en staat met de continuïteit van de informatievoorziening; • De betrouwbaarheid van de informatie is van groot belang • Daarnaast is de toon van de campagne zeer bepalend 							
Doorlooptijd	Doorlopend, zeker niet kortlopend, maar op gezette tijden een intensivering van de campagne.							
Tijdsbesteding en kosten								
Subsidie	50% op de gemeentelijke kosten vanuit BANS							
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	Eenmalig: 40 uur Jaarlijks: 192 uur (8 uur per maand, 24 uur per kwartaal voor intensivering)							
Totale kosten	€5.000,- per jaar t.b.v. communicatiemiddelen.							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			136	192	192	96		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€5.000	€5.000	€5.000			

Bijlage III

Projectbeschrijvingen Woningbouw

W-2: Voorlichting aan bouwbedrijven over verlaging van de Epc is een vast onderdeel bij planontwikkeling

Doelstelling	Door voorlichting over het realiseren van lage Epc's worden bouwbedrijven gestimuleerd deze lage Epc's in de bouw toe te passen.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van informatiemateriaal waarbij verschillende Epc's en woningtypes als uitgangspunt worden genomen. • Informatiemateriaal zodanig vormgeven dat bij wijziging van wetgeving of bij nieuwe technologische ontwikkelingen eenvoudig aangepast kan worden. • Informatiemateriaal beschikbaar stellen bij toewijzing van projecten aan projectontwikkelaars, woningbouwverenigingen, etc, maar ook aan particulieren.
Varianten	
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Onbekendheid met het realiseren van lage Epc's wordt weggenomen • Wellicht wordt ook bij particulier opdrachtgeverschap makkelijker overgegaan op het realiseren van lagere EPC's
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RO SO-SB SO-GZ CM
Externe partners	SenterNovem Adviesbureau's
Mogelijke neveneffecten	<ul style="list-style-type: none"> • Verbetering woonkwaliteit • Verlaging woonlasten energie
Gerelateerd beleid	GMP2,3 Energie beleid
Succes- en faalfactoren	Gemeente heeft grond in eigendom, daardoor zijn de mogelijkheden groter.
Doorlooptijd	Opstellen informatiemateriaal: 1 april – 1juli 2005, daarna extra aandacht bouw- en milieuvergunning.
Subsidie	Vastleggen procedure: 50% uit BANS
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	

Totale tijdsbesteding	30 uur aan voorbereiding, begeleiding en uitwerking 40 uur per jaar aan aandacht bouw- en milieuvergunning (40 x 1 uur)							
Totale kosten	€10.000,-							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			50	40	40	20		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€10.000					

W-3: Energieprestatieadviezen (EPA's) in de koop- en huursector

Doelstelling	Het op laten stellen van zoveel mogelijk energieprestatieadviezen in zowel de koop- als de huursector met als doel het stimuleren van het treffen van energiebesparende maatregelen.
Aanpak	<p>Acties op drie doelgroepen richten, met elk eigen aanpak: eigenaar /bewoners en verhuurders /huurders en tot slot de eigenaar/ bewoners die een bouwaanvraag indienen voor het aanpassen van de woning.</p> <p>Eigenaar/ bewoners:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vastleggen van de doelstelling (aantal EPA's per jaar) 2. Overleg organiseren met gemeente, lokale EPA –adviseurs en energiebedrijf om Actie EPA op te zetten. 3. Bepalen werkwijze: korte gerichte actie (met tussenpozen herhaald) of een langlopende actie gericht op de hele stad 4. Afspraken maken met EPA adviseurs over de wijze waarop de EPA's worden aangeboden. Bijvoorkeur 1-loket gedachte, waarbij ook de betaling en de subsidieafhandeling gecombineerd worden. De drempel is het laagst als de eigenaar/ bewoner niets hoeft te betalen of voor moet schieten. Doordat de acquisitie in samenwerking gebeurd kunnen de kosten voor de EPA omlaag en kan wellicht om niet een EPA worden aangeboden. 5. Samenstellen informatiepakketten: bewonersbrief (doel van de actie), informatiemateriaal over de EPA (met subsidievoordelen), lijst met deelnemende EPA adviseurs 6. Aankondigen actie in lokale media, aanvraagbon voor informatiepakket in advertentie opnemen. Wijkgericht mailen (a4-tje met bon voor infopakket). 7. Bewoners melden zich aan 8. EPA adviseurs voeren het onderzoek uit 9. Na afloop: evaluatie en controle op de doelstelling. <p>Eigenaar/ bewoners die aan bouwaanvraag indienen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gemeente verstrekt bij een verzoek om een aanvraagformulier voor een bouwvergunning een EPA -folder, met een lijst van lokale EPA –adviseurs en een brief van het college waarom wij het EPA ondersteunen. <p>Verhuurders/huurders</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Woningverhuurders worden benaderd om bereidheid te peilen voor een gezamenlijke EPA –actie. 2. Vaststellen van de doelstelling, in overleg met de woningverhuurders. 3. Bepalen van de werkwijze: wijkgericht, of gericht op gehele huurdersbestand 4. Omdat uitsluitend de verhuurder in aanmerking komt voor subsidie en een huurder geen isolerende maatregelen in de woning zal treffen op eigen kosten is in deze actie alleen de verhuurder belanghebbende. Daardoor kan een grootscheepse informatieactie richting huurders achterwege blijven. 5. Na afloop van het opzetten van de adviezen kan het eindresultaat

	worden gecommuniceerd naar de inwoners van Lelystad.							
	6. Evaluatie van het doorlopen proces en de resultaten.							
Varianten								
Resultaat	Minimaal 50% van de woningen in Lelystad is voorzien van een Energieprestatieadvies.							
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI							
Interne partners	SO-RO CM							
Externe partners	EPA –adviseurs Energiebedrijf Woningverhuurders Woningeigenaren							
Mogelijke neveneffecten	Doordat het subsidiebedrag voor het treffen van energiebesparende maatregelen stijgt door het uitvoeren van een EPA, zullen sneller dergelijke maatregelen getroffen worden. Het effect daarvan is weer het verhogen van het wooncomfort en het verlagen van de woonlasten voor energie.							
Gerelateerd beleid	GMP 2,3 Energiebeleid							
Succes- en faalfactoren	Door grootschalige opzet kunnen eventuele drempels om deel te nemen worden verlaagd of zelfs weggenomen. Afhankelijk van het realiseren van een 1 loket optie en het om niet kunnen bieden van een energieprestatieadvies zal de actie wel of niet slagen.							
Doorlooptijd	Eigenaar/ bewoners: half jaar Verhuurders/ huurders: doorlopend							
Subsidie	50% van de gemeentelijke kosten uit BANS							
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	Actie EPA: 100 uur							
Totale kosten	€10.000,- communicatiemiddelen (advertenties, informatiepakketten)							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		50	50					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€5.000	€5.000					

W-4: Energievisie als vast onderdeel van de planontwikkeling

Doelstelling	Opstellen van een energievisie voor alle bouwlocaties groter dan 250 woningen.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Bepalen van het ambitieniveau voor de locatie • Formuleren van de randvoorwaarden voor de locatie • Inventariseren welke energie -infrastructuren in aanmerking komen • Primaire energiebehoefte berekenen van elke energie -infrastructuur • Vergelijken van de diverse infrastructuren • Bepalen van de financiële aspecten, investering en exploitatie • Keuze bepalen welke energie -infrastructuur het beste scoort, aanvankelijk alleen op milieugronden, later in combinatie met de financiële onderbouwing, op basis van de EPL.
Varianten	
Resultaat	Bij alle grotere nieuwbouwlocaties wordt de maximale EPL gerealiseerd
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RO SO-SB SO-GZ
Externe partners	SenterNovem Adviesbureaus
Mogelijke neveneffecten	Verbetering woonkwaliteit Verlaging woonlasten voor energie
Gerelateerd beleid	GMP 2,3 Energiebeleid
Succes- en faalfactoren	Gemeente heeft grond in eigendom, de mogelijkheden zijn daardoor groter.
Doorlooptijd	Bepalen van de EPL-ambitie: 1 maand per locatie Opstellen van de energievisie: 4 maanden Vastleggen van de ambitie, onderbouw met energievisie: 2 maanden
Subsidie	OEI programma van SenterNovem DEN programma 50% op gemeentelijke kosten uit BANS
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	
Totale tijdsbesteding	30 uur per energievisie
Totale kosten	€15.000,- per energievisie (uitvoering door derden)

Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		30	30					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€15.000	€15.000					

W-6: Communicatietraject lage temperatuur verwarming

Doelstelling	Alle (lokale) bouwpartijen informeren over de voordelen en de toepassingsmogelijkheden van lage temperatuurverwarming, evenals de particuliere opdrachtgevers.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren van de voordelen van LTV op het gebied van energiebesparing, toekomstwaarde, flexibiliteit. • Inventariseren van de consequenties op het gebied van afgiftesysteem, vloer- en/of wandafwerking, meerkosten. E.e.a opnemen in een folder/ informatiepakket • Organiseren van een bijeenkomst voor alle lokale bouwpartijen: architecten, installateurs, projectontwikkelaars, woningbouwvereniging, aannemers. • Bijeenkomst: <ul style="list-style-type: none"> • Toelichting op de voordelen, toepassingsmogelijkheden en beperkingen van LTV • Toelichting op een voorbeeldproject (bij voorkeur in Lelystad) waar LTV is toegepast. Technische uitvoering, ervaringen in beeld brengen. • Discussie over de voor- en nadelen, afweging van partijen • Uitdelen informatiemateriaal • Versturen van informatiemateriaal naar bouwpartijen die niet aanwezig waren op de bijeenkomst. • Beschikbaar stellen van informatie via internet, folders, etc.
Varianten	
Resultaat	Bekendheid geven aan de voordelen en de toepassingsmogelijkheden van lage temperatuurverwarming.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	CM
Externe partners	SenterNovem Adviesbureaus Woningbouwverenigingen Projectontwikkelaars Installateurs
Mogelijke neveneffecten	Verbetering van de woonkwaliteit Verlaging van de woonlasten voor energie
Gerelateerd beleid	GMP2,3 Energiebeleid
Succes- en faalfactoren	
Doorlooptijd	3 maanden

Subsidie								
LTV programma van NOVEM 50% uit BANS voor vastleggen procedure.								
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	50 uur							
Totale kosten	€5.000,-- (uitvoering door derden)							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		25	25					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€2.500	€2.500					

W-7: Aanbesteding energie-infrastructuur

Doelstelling	Gemeente besluit op basis van BAEI een door marktwerking te kiezen energie- infrastructuur te realiseren aan de hand van door de gemeente vastgelegde randvoorwaarden.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Bepalen van het ambitieniveau van de EPL (kan op basis van de energievisie) • Opstellen van een programma van eisen waarin ondermeer de EPL, maar ook de kosten voor de aansluitbijdrages, de variabele en de vaste energiekosten zijn opgenomen. • Programma van eisen voorleggen aan marktpartijen op basis van publicatie en aanbesteding (tendering) • Partij selecteren op basis van de inschrijvingen • Besluitvorming door bestuur
Varianten	
Resultaat	EPL ambities worden gerealiseerd voor alle grote woningbouwlocaties, tegen de meest gunstige condities.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RO SO-SB SO-GZ SW-SB, kabels en leidingen
Externe partners	SenterNovem Adviesbureaus Energiebedrijven
Mogelijke neveneffecten	Verlaging woonlasten voor energie
Gerelateerd beleid	GMP 2,3 Energiebeleid
Succes- en faalfactoren	Procedure kost tijd De procedure moet helder zijn en juridisch volledig afgetimmerd
Doorlooptijd	1 jaar
Subsidie	BAEI programma van november Vastleggen van de procedure: 50% uit BANS.
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	
Totale tijdsbesteding	80 uur
Totale kosten	€14.000,-- (uitvoering door derden)

Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			80					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€14.000					

Bijlage IV

Projectbeschrijvingen Bedrijven en agrarische sector

B-1: Toets gemeentelijk instrumentarium duurzame bedrijventerreinen

Doelstelling	Inzicht verkrijgen in het gemeentelijk instrumentarium voor realisering van duurzame bedrijventerreinen.							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Afbakening van het begrip duurzame bedrijventerreinen. 2. Analyse van de reeds gehanteerde en mogelijke instrumenten, inclusief voor- en nadelen. 3. Overleg met ondernemers. 4. Inzicht in inspanning/resultaat. 5. Beknopte notitie met overzicht instrumenten. 6. Opstellen plan van aanpak 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SO-GZ SO-BV SO-ROWE BM-BW							
Externe partners	Bedrijfskring Kamer van Koophandel							
Neveneffecten	Discussie over de rol van de gemeente. Verbetering van de communicatie tussen gemeente en bedrijven.							
Gerelateerd beleid	Revitalisering bestaande bedrijventerreinen Visie op werken GMP							
Startdatum en doorlooptijd	1 oktober 2006 – 1 april 2007							
Overige informatie	Sluit aan op project B-4 duurzaamheidsambities per (toekomstige) werklocatie tot 2010.							
Totale tijdsbesteding	60 uur voor de toets (20 uur voor de interne trekker, 10 uur per interne partner) + 60 uur voor het opstellen van het plan van aanpak							
Totale kosten	€5.000,--							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				60	60			
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€5.000				

B-2: Energiescan bij nieuwbouw bedrijven

Doelstelling	Standaard nieuwbouw bedrijven een energiescan aanbieden.
Aanpak	<p>Achtergrond: Momenteel worden nieuwe bedrijven t.z.t. benaderd door Stichting Duurzaam Flevoland. Een van hun producten is bemiddeling in een energiescan. (De scan wordt in bepaalde situaties ook voorgeschreven in de milieuvergunning). De kosten van een energiescan zijn sterk afhankelijk van de bedrijfsvoering en worden tot een bedrag van ca €500,- voor 75% via de stichting gesubsidieerd.</p> <p>Voorstel De energiescan nu <u>gratis</u> en aan <u>alle</u> bedrijven boven een bepaalde drempel aanbieden. Bedrijven worden vervolgens gescreend op hun energiebesparingpotentieel <u>nog voordat</u> het bedrijf in werking is. Kenmerkend voordeel hiervan is dat het besparingspotentieel waarschijnlijk groter zal zijn omdat de gebouwen / machines er nog niet staan. Kenmerkend nadeel is dat er nog geen praktijkgegevens beschikbaar zijn waarmee gewerkt kan worden waardoor de scan alleen op papier kan plaatsvinden. Het ligt voor de hand om aansluiten te zoeken met de activiteiten van Stichting Duurzaam Flevoland.</p> <p>Alternatieve variant Ook duurzame energie / afvalpreventie in het onderzoek meenemen.</p> <p>Aanpak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het gewenste product afstemmen met Stichting Duurzaam Flevoland. 2. Accountmanager bedrijfsvestigingen krijgt een signaal van nieuwe ondernemer. 3. Accountmanager bedrijfsvestigingen geeft signaal door aan Stichting Duurzaam Flevoland 4. Stichting Duurzaam Flevoland benadert Ondernemer voor (gratis) intake en gratis energiescan. 5. Ondernemer zoekt contact met erkend ingenieursbureau. 6. Ondernemer overlegt offerte aan Stichting Duurzaam Flevoland. 7. Stichting Duurzaam Flevoland beoordeelt offerte en subsidieert. 8. Bij de bouw / milieuvergunning de resultaten uit het energieonderzoek in de overweging meenemen.
Interne trekker	BM-MI Milieu
Interne partners	BM-BW SO-EZ
Externe partners	Stichting Duurzaam Flevoland
Neveneffecten	Soepele uitvoering Verruimde Reikwijdte Wet Milieubeheer
Gerelateerd beleid	Eén bedrijvenloket
Startdatum en doorlooptijd	1 april 2005 – 1 juli 2008
Overige informatie	

Totale tijdsbesteding	Voortraject afstemming: 30 uur Jaarlijks 40 uur (40 x 1 uur per bouw/milieuvergunning)							
Totale kosten	Financiering subsidiegelden € (via grondbedrijf) Voortraject €2.400,- Extra beoordelen onderzoeken €							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			50	40	40	20		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€2.400					

B-3: Energievisie bedrijventerreinen

Doelstelling	<p>Het opstellen van een energievisie voor elk nieuw bedrijventerrein. Daarin worden de mogelijkheden voor de energievoorziening aangegeven op het niveau van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het gehele bedrijventerrein; - Clusters van bedrijven; - Individuele bedrijven. 							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ambitieniveau selecteren voor de locatie. 2. Randvoorwaarden van de locatie formuleren. 3. Inventariseren welke energie infrastructuren qua systeem in aanmerking komen. 4. Primaire energiebehoefte berekenen van elke EI. 5. Vergelijking van de diverse EI's. 6. Koppeling leggen met de financiële aspecten, qua investering en exploitatie. 7. Keuze bepalen welke EI het beste scoort, aanvankelijk alleen op milieu-gronden, later in combinatie met financiële onderbouwing, op basis van ambitie EPL. 8. Bestuur keuze voor EI laten nemen. 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SO-BV SO-SB SO-GZ							
Externe partners	Bedrijfskring Kamer van Koophandel Provincie							
Neveneffecten	Aandacht voor overige duurzaamheidsaspecten zoals intensief ruimtegebruik, duurzaam bouwen, collectieve inkoop, etc.							
Gerelateerd beleid	Uitvoeren energiescans voor nieuwe bedrijven. GMP							
Startdatum en doorlooptijd	2005: Larserpoort 2008: p.m. Doorlooptijd: 4 maanden.							
Overige informatie	De kosten van een energievisie worden in de grondexploitatie meegenomen voor zover ze niet kunnen worden gedekt uit de BANS subsidieregeling Klimaatbeleid.							
Totale tijdsbesteding	60 uur per energievisie. (12 uur voor de interne trekker; 6 uur voor elke interne partner)							
Totale kosten	€15.000,- waarvan €p.m. uit de BANS subsidieregeling Klimaatbeleid. Tevens is subsidie mogelijk uit het OEI programma en het DEN programma van NOVEM.							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			30			30		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€15.000			€15.000		

B-4: Duurzaamheidsambities per (toekomstige) werklocatie tot 2010

Doelstelling	Ambities formuleren voor de werklocaties in Lelystad in het licht van de duurzaamheidsambities van concurrerende werklocaties in Flevoland en daarbuiten.							
Aanpak	Deskresearch							
Interne trekker	Milieu							
Interne partners	EZ (beleid plus BV) Stedelijke Beheer Milieu							
Externe partners	Adviesbureau Provincie Flevoland SenterNovem							
Neveneffecten								
Gere lateerd beleid	Visie op werken Milieubeleidsplan							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2006 negen maanden							
Overige informatie	Passend maken binnen sector en afdelingsplannen.							
Totale tijdsbesteding	Trekker: 40 uur EZ: 100 uur Stedelijk Beheer 40 uur Milieu: 80 uur							
Totale kosten	€ 20.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				260				
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€20.000				

B-6: Pilotproject Duurzaam (bedrijventerrein)

Doelstelling	Versterking van het energiebewustzijn onder ondernemers en toepassing van duurzame energie en energiebesparende maatregelen bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen.							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het verrichten van onderzoek naar een optioneel dienstenpakket voor bedrijven gericht op het toepassen van duurzame energie en het besparen van energie. 2. Overleg met het parkmanagement van Bedrijventerrein Flevopoort. 3. Het samenstellen en aanbieden van een optioneel dienstenpakket door het parkmanagement van Bedrijventerrein Flevopoort. 4. Het evalueren van het optionele dienstenpakket met het oog op uitbreidingsmogelijkheden, zowel op Flevopoort als daarbuiten. 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SO-GZ SO-ROWE SO-BV BM-BW							
Externe partners	Bedrijfskring Kamer van Koophandel Provincie Flevoland							
Neveneffecten	Verbetering kwaliteit en waardebehoud bedrijventerrein.							
Gerelateerd beleid	Vestigingsbeleid voor bedrijven. Verruimde reikwijdte Wet milieubeheer. Duurzaam ondernemen. Revitalisering bestaande bedrijventerreinen.							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2005							
Overige informatie								
Totale tijdsbesteding	200 uur							
Totale kosten	€20.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			200					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€20.000					

B-7: Voorlichtingsbrochure energiezorg

Doelstelling	Het verstrekken van informatie aan bedrijven over energiezorg.							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenstellen voorlichtingsmateriaal. 2. Inpassen in vergunningprocedure. 3. Voorlichting aan bedrijven. 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SO-BV CM							
Externe partners	Stichting Duurzaam Flevoland							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GMP							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2005 Actualiseren in juli 2007							
Overige informatie								
Totale tijdsbesteding	25 uur							
Totale kosten	€ 1.250							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			15		10			
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€750		€500			

Bijlage V

Projectbeschrijvingen Verkeer en vervoer

V-1: Opstellen en uitvoeren vervoersplan gemeentelijke organisatie

Doelstelling	Minder dienstkilometers door medewerkers van de gemeente. Tevens: <ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van de CO2 uitstoot • Besparing op de kosten van de autovergoeding • Bevorderen van de gezondheid van de werknemers • Voorbeeldfunctie richting bedrijven 							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opvragen Vervoersplannen andere gemeenten. 2. Inventariseren hoe ver werknemers van hun werk wonen en hoe zij naar hun werk komen. 3. Eigen Vervoersplan opstellen. 4. Uitwerken stimuleringsmaatregelen voor doelgroepen, zoals: <ul style="list-style-type: none"> - korting op een OV-jaarkaart; - korting op aanschaf fiets; - korting op onderhoud fiets; - korting op fietsverzekering; - verbetering fietsenstalling; - bevorderen carpoolen; - p.m. 5. Voorlichting aan werknemers 6. Responsonderzoek / monitoring en evaluatie (1 jaar) 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	MI-POZ Ondernemingsraad							
Externe partners	Leveranciers Openbaar vervoer bedrijven							
Neveneffecten	Meer langzaam verkeer, meer werkplezier, minder stress, betere gezondheid, daling kilometervergoeding							
Gerelateerd beleid	Personeelsbeleid							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2004 – 1 januari 2005 Daarna doorlopend uitvoering							
Overige informatie								
Totale tijdsbesteding	Opstellen plan: 120 uur Jaarlijks 10 uur							
Totale kosten	Jaarlijkse stimuleringskosten: € 2,50 per werknemer = ca. €2.000,--							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		120	10	10	10	10		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€1.000	€2.000	€2.000	€2.000	€1.000		

V-2: Het nieuwe rijden voor gemeentepersoneel

Doelstelling	Door verandering van rijstijl van de medewerkers realiseren van een brandstofbesparing van 10% bij zowel eigen voertuigen als gemeentelijke voertuigen							
Aanpak	<p>Het aanbieden van een cursus "het nieuwe rijden" aan alle medewerkers, te beginnen bij de medewerkers die regelmatig gemeentelijke voertuigen besturen. Dit zou voor rekening van de gemeente moeten komen.</p> <p>Daarna uitgebreide informatieronde over de cursus met resultaten eerste bevindingen. Vervolgens kunnen op vrijwillige basis cursussen worden aangeboden aan alle medewerkers.</p> <p>Mogelijk zou het Cafetariamodel kunnen worden ingezet. Bijvoorbeeld de cursus laten betalen door inlevering van uren (bruto-netto)</p>							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SW-MO CM BO-AD (Personeel en Organisatie)							
Externe partners	Organisator cursus							
Neveneffecten	Lagere autokosten, minder ongevallen, minder stress							
Gerelateerd beleid	Permanente voorlichting over zuiniger rijden (ter voorkoming slijtage-effect van de cursus)							
Startdatum en doorlooptijd	Startdatum 1 oktober 2004 voor beroepsmatige groep, doorlooptijd (vrijwilligheid) t/m 2005							
Overige informatie	Deze activiteit is niet subsidiabel via BANS Klimaatconvenant							
Totale tijdsbesteding	160 uur De meeste tijd gaat zitten in organisatie en voorlichting.							
Totale kosten	€5.000,-; moeilijk in te schatten, hoeveel beroepsmatige (gratis) cursussen worden verstrekt? Vrijwillige cursussen budgettair neutraal, voorlichting kost uren							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		80	80					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€2.500	€2.500					

V-3: Milieu-Efficiency-Scan (MES) voor het wagenpark

Doelstelling	Inzicht verkrijgen in de milieubelasting van het huidige wagenpark, alsmede inzicht in de milieubelasting en kosten van schonere varianten.							
Aanpak	De uitvoering van een MES door een externe deskundige. <ol style="list-style-type: none"> 1. Inventarisatie van de gegevens van het huidige wagenpark. 2. Gesprekken met betrokkenen. 3. Inventarisatie schonere alternatieven. 4. Doorrekenen van de huidige en de gewenste situatie. 5. Creëren van draagvlak. 6. Communiceren van resultaten. 7. Uitvoeren van rendabele aanpassingen. 							
Interne trekker	BM-MI							
Interne partners	SW-WB SW-SB WGW							
Externe partners	Leveranciers							
Neveneffecten	Kwaliteitsverbetering wagenpark (arbo, veiligheid, geluid)							
Gerelateerd beleid	Groenvoorziening Afvalinzameling							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2004 – 1 oktober 2004							
Overige informatie	Op grond van het DEMO-programma zijn subsidies verkrijgbaar voor de uitvoering.							
Totale tijdsbesteding	80 uur							
Totale kosten	€5.000,--							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		80						
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€5.000						

V-4: Emissie-eisen collectief vervoer

Doelstelling	Door het vaststellen van emissie-eisen voor het collectief vervoer een CO-2 reductie bewerkstelligen. Deze eisen worden opgenomen in het programma van eisen voor de aanbesteding van het collectief vraagafhankelijk vervoer							
Aanpak	p.m.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	BM-MI SO-EZ							
Externe partners	Vervoeraanbieders							
Neveneffecten	Vermindering overlast luchtverontreiniging.							
Gerelateerd beleid	Openbaar Vervoer beleid.							
Startdatum en doorlooptijd	CVV: 1 juli 2004 – 1 oktober 2004.							
Overige informatie	Subsidie is verkrijgbaar o.g.v. het DEMO-programma.							
Totale tijdsbesteding	20 uur							
Totale kosten	€p.m.							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		20						
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.		

V-5: Uitvoeren studie VerkeersPrestatie op Lokatie

Doelstelling	Vermindering van het energiegebruik en de CO-2 uitstoot van verkeer en vervoer bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken en herstructureringsgebieden.							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. De VPL wordt in het stedenbouwkundig planproces geïntegreerd (protos). 2. Bij de start van de VPL stelt het bestuur het ambitieniveau vast voor het energiegebruik door verkeer en vervoer in de nieuwe wijk. 3. Tijdens het stedenbouwkundig planproces wordt een aantal ontwerpvarianten ontwikkeld die zoveel mogelijk aan de ambitie voldoen. 4. De resultaten van de VPL worden vastgelegd in een mobiliteitsplan voor de wijk. 5. Bestuurlijke vaststelling. Tot 2008 wordt de uitvoering van één VPL voorzien: voor Schouw Oost.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	BM-MI SO-RU							
Externe partners	SenterNovem Adviesbureau							
Neveneffecten	Verbetering verkeersveiligheid Verbetering leefbaarheid (geluid) Verbetering ruimtelijke kwaliteit							
Gerelateerd beleid	Stadsontwikkeling							
Startdatum en doorlooptijd	Opname in protos: per 1 oktober 2004 Uitvoering studies: oktober 2004 – juni 2005 (Schouw Oost.)							
Overige informatie	Subsidie beschikbaar o.g.v. SenterNovem programma Duurzame Mobiliteit. De kosten worden meegenomen in de grondexploitatie.							
Totale tijdsbesteding	100 uur per VPL.							
Totale kosten	€30.000,- per VPL.							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		30	70					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€10.000	€20.000					

V-6: Inventarisatie trottoirs

Doelstelling	Het bevorderen van het voetgangersverkeer door de trottoirs in woonwijken .							
Aanpak	1. Het inventariseren van knelpunten die voetgangers ervaren in woonwijken. 2. Het opstellen van een voorstel voor een inhaalslag voetgangersvoorzieningen.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	Adviesbureau. SW-SB SO-RU							
Externe partners	Wijkraden.							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2005 – 1 januari 2006.							
Overige informatie	Voor de inventarisatie is subsidie verkrijgbaar o.g.v. de BANS subsidieregeling Klimaatbeleid.							
Totale tijdsbesteding	60 uur.							
Totale kosten	1. €20.000,-							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			60					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€20.000					

V-7: Opstellen Fietsplan

Doelstelling	Het opzetten van een verbindend net, een dragend net en een onderliggend net. Het verbeteren van het comfort, de veiligheid en de bewegwijzering van fietspaden.							
Aanpak	Studie door een extern bureau.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners								
Externe partners	Fietsersbond.							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2006 – 1 januari 2007							
Overige informatie								
Totale tijdsbesteding	100 uur.							
Totale kosten	€25.000,--							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				100				
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€25.000				

V-8: Opstellen Fietsparkeerbeleid

Doelstelling	Het bevorderen van het fietsgebruik d.m.v. sociaal veilige, gebruiksvriendelijke en bewaakte fietsenstallingen bij de stations, belangrijke bushaltes en de winkelcentra.							
Aanpak	Het opstellen van een fietsparkeerbeleid met behulp van een extern bureau.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	SO-RU SW-WB							
Externe partners	Ondernemersverenigingen Connexxion NS Stichting Perspectief Politie							
Neveneffecten	Afname fietsendiefstal							
Gerelateerd beleid	GVVP							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2005 – 1 januari 2006.							
Overige informatie	p.m.							
Totale tijdsbesteding	160 uur.							
Totale kosten	€15.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			160					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€15.000					

V-9: Mobiliteitsmonitoring

Doelstelling	Het verkrijgen van inzicht in de omvang van de verschillende verkeersstromen in Lelystad.							
Aanpak	Het intern opzetten van een jaarlijks uit te brengen mobiliteitsmonitor.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners								
Externe partners	Provincie Flevoland. Rijkswaterstaat.							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2004 – 1 juli 2008.							
Overige informatie								
Totale tijdsbesteding	180 uur per jaar voor de gehele mobiliteitsmonitoring; ca. éénderde voor klimaatbeleid.							
Totale kosten	€45.000 per jaar voor de gehele mobiliteitsmonitoring; ca. éénderde voor klimaatbeleid.							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		30	60	60	60	30		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€7.500	€15.000	€15.000	€15.000	€7.500		

V-10: Projectstudie OV-as

Doelstelling	Het bevorderen van het gebruik van het OV door belangrijke knooppunten in de stad met elkaar te verbinden en de doorstroming van de bus op die route zoveel mogelijk te garanderen.							
Aanpak	Het uitvoeren van een projectstudie waarbij rekening wordt gehouden met de volgende functies voor de OV-as: <ul style="list-style-type: none"> - het ondersteunen van de intensivering van het stadshart; - het ondersteunen van de P&R bij Lelystad Zuid; - het verbeteren van de bereikbaarheid van bedrijventerreinen Larserpoort en luchthaven Lelystad; - het verbeteren van de bereikbaarheid van Bataviahaven. 							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	SO-RU							
Externe partners	Adviesbureau Provincie Flevoland Bataviastad Bedrijventerrein Larserpoort Luchthaven Lelystad							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2005 – 1 januari 2006.							
Overige informatie	p.m.							
Totale tijdsbesteding	300 uur.							
Totale kosten	€50.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			300					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€50.000					

V-11: Nota Parkeerbeleid

Doelstelling	Het bevorderen van het fietsgebruik en het OV door betaald parkeren in te voeren in heel lelystad.							
Aanpak	Het opstellen van een beleidsplan Parkeren inclusief een parkeerverordening.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	SO-RU SW-SB							
Externe partners	Adviesbureau Provincie Flevoland Stichting Perspectief Vertegenwoordiging beheersgebieden							
Neveneffecten	Het verbeteren van de leefbaarheid.							
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2004 – 1 juli 2005							
Overige informatie	p.m.							
Totale tijdsbesteding	400 uur.							
Totale kosten	€30.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		100	300					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€7.500	€22.500					

V-12: Studie naar nieuwe locatie busstation

Doelstelling	Het bevorderen van het OV door de functionaliteit, het uiterlijk en de verblijfskwaliteit van het busstation te verbeteren. Dit is ook nodig voor het kunnen verwerken van de verwachte toestroom als gevolg van de komst van de Hanzelijn.							
Aanpak	Een extern bureau verricht een studie waarbij aandacht wordt geschonken aan: <ul style="list-style-type: none"> - de route naar het busstation; - het verblijf; - informatie; - voorzieningen. 							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	SO-RU							
Externe partners	Adviesbureau Provincie Flevoland NS Connexion Taxibranche William Properties							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2005 – 1 januari 2006.							
Overige informatie	p.m.							
Totale tijdsbesteding	120							
Totale kosten	€25.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			80					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€25.000					

V-13: Studie naar realisatie tweede NS-station

Doelstelling	Het voorbereiden van de opening van een tweede NS station (in Lelystad Zuid).							
Aanpak	Een extern bureau verricht een projectstudie met onder meer aandacht voor de frequentie van treinverbindingen, de bereikbaarheid met de bus en de mogelijke functie als P&R-voorziening.							
Interne trekker	SW-MO							
Interne partners	SO-RU							
Externe partners	Adviesbureau NS-Reizigers Prorail Provincie Flevoland							
Neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GVVP.							
Startdatum en doorlooptijd	1 januari 2007 – 1 juli 2008.							
Overige informatie	p.m.							
Totale tijdsbesteding	80							
Totale kosten	€15.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
					80			
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
					€15.000			

Bijlage VI

Duurzame energie

D-2: Passieve zonne-energie in planontwikkeling woningbouwprojecten

Doelstelling	Stimuleren van gebruikmaken van passieve zonne-energie door bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van nieuwbouwplannen voor woningbouw, waar mogelijk zongericht te verkavelen en bij het ontwerp van de woningen met dit uitgangspunt rekening te houden.
Mogelijke aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Het woningbouwprogramma van de gemeente Lelystad gaat uit van een lage dichtheid. Dit geeft de zekerheid bij een groot aantal woningen gebruik te kunnen maken van passieve zonne-energie. • Voorwaarden scheppen: In bestemmingsplannen kunnen bouwmogelijkheden worden opgenomen die inspelen op het gebruik van passieve zonne-energie (bv. serres tot woninghoogte toestaan). • Tijdens detaillering: gunstig oriënteren van plattegronden en gevels van de woning. • Organiseren van informatiebijeenkomsten voor opdrachtgevende afdelingen, projectleiders, ontwikkelaars, aannemers, enz.
Varianten	
Resultaat	De basis warmtevraag in woningen wordt flink verlaagd door gebruik te maken van passieve zonne-energie. Daarnaast wordt een extra comfort-kwaliteit toegevoegd aan de woning.
Eerst verantwoordelijke afdeling	SO-SB
Interne partners	BM-MI SO-GZ
Externe partners	Projectontwikkelaars Particuliere opdrachtgevers kavelbouw
Mogelijke neveneffecten	Rekening moet worden gehouden met oververhittingsverschijnselen in de zomer. Dit kan door bijvoorbeeld te zorgen voor voldoende beschaduwing tijdens de zomer (overstekken, externe zonwering, bladverliezende bomen, etc).
Gerelateerd beleid	GMP2,3
Succes- en faalfactoren	Het is van belang in een vroegtijdig stadium van de planontwikkeling rekening te houden met de toepassing van passieve zonne-energie. Daarnaast zal al vroeg in het proces bepaald moeten worden op welke wijze gebruik gemaakt gaat worden van de passieve zonne-energie.
Doorlooptijd	
Tijdsbesteding en kosten	Geen, controle valt onder normale toetsing van stedenbouwkundig plan.
Subsidie	Geen.
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	

D-4: Projectontwikkeling windenergie

Doelstelling	Het maken van een vertaalslag tussen de beschrijving van het potentieel aan windenergie in de DE-scan en de werkelijke realisatie van dat windpotentieel.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren welke locaties beschikbaar zijn (DE-scan) • Inventariseren welke knelpunten zich voordoen bij realisatie van windturbines op deze locaties (Vogelrichtlijn, bestemmingsplan, etc). • Inventariseren op welke wijze deze knelpunten weggenomen kunnen worden • Beste locaties uitwerken in een projectplan • Bepalen op welke wijze de gemeente wil participeren in windlocaties (van uitsluitend incasseren OZB tot volledig investeren en exploiteren). <ul style="list-style-type: none"> • Juridische mogelijkheden vastleggen • Financiële onderbouwing vastleggen • Subsidiemogelijkheden in beeld brengen • Op basis van de uitkomsten van de laatste stap wordt of alleen, of in samenwerking met derden overgegaan tot het daadwerkelijk opzetten van een windturbinepark/ lijnopstelling. <p>Daarnaast kan de gemeente voortvarend medewerking verlenen aan projecten van derden door voldoende ruimte te bieden in het bestemmingsplan Landelijk gebied, af te wijken van het provinciaal beleid door toe te staan dat de huidige solitaire turbines vervangen mogen worden door turbines die werken naar de huidige stand van de techniek.</p>
Mogelijk resultaat	<p>Een Plan van Aanpak windenergie met daarin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijkheid op welke wijze een maximale inzet mogelijk is van beschikbare of te creëren windturbinelocaties in de gemeente. • Geactualiseerd windmolenbeleid (RO) • Daarnaast wordt duidelijk op welke wijze de gemeente deelneemt in de investering en exploitatie van windturbineprojecten • Gemeente werkt voortvarend mee aan de realisatie van windturbineprojecten.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RU SO-GZ MD
Externe partners	Provincie Flevoland Adviesbureau's NUON (of andere energiebedrijven) Windturbinefabrikanten

	Initiatiefnemers Etc							
Mogelijke neveneffecten								
Gerelateerd beleid	GMP 2,3 Energiebeleid Ruimtelijke ontwikkeling Beeldkwaliteit							
Succes- en faalfactoren	Het beleid ten aanzien van solitaire turbines bepaalt mede de mogelijkheden om het geïnstalleerd windvermogen in Lelystad op te schroeven.							
Doorlooptijd	Afhankelijk van de beschikbare informatie: 2 tot 12 maanden Realisatie van projecten: 3 jaar							
Subsidie	BLOW: 50% op de kosten van een expert (expertpool).							
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	150							
Totale kosten	€15.000 (extern bureau)							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		60	90					
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			€5.000					

D-5: Gemeentelijk ontwikkelingsplan Biomassa

Doelstelling	Het maken van een vertaalslag tussen de beschrijving van het potentieel aan biomassa in de DE-scan en de werkelijke benutting van de duurzame energie uit dat biomassapotentieel.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren welke biomassastromen beschikbaar zijn (DE-scan) • Inventariseren op welke wijze de bestaande biomassastromen worden ingezet • Inventariseren welke nieuwe biomassastromen gerealiseerd kunnen worden • Inventariseren volgens welk proces de biomassastromen kunnen worden omgezet naar duurzame energieproducten (biogas, elektriciteit, warmte) • Inventariseren in welke delen van de stad behoefte is aan deze vormen van duurzame energie • Koppelen van het biomassapotentieel aan locaties in de stad • Opstellen van een knelpuntenanalyse per locatie • Uitwerken van de beste locaties in een ontwikkelingsplan
Varianten	
Resultaat	Duidelijk wordt op welke wijze een maximale inzet mogelijk is van beschikbare of te creëren biomassastromen bij (nieuwe) locaties in de stad.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RO SO-SB SO-GZ SW-SB
Externe partners	SBB NUON (of andere energiebedrijven) Afvalverwerkers
Mogelijke neveneffecten	
Gerelateerd beleid	GMP2,3 Afvalinzameling Groenbeheer
Succes- en faalfactoren	Beschikbaarheid informatie Lopende contracten
Doorlooptijd	Afhankelijk van de beschikbare informatie: 2- 12 maanden
Subsidie	DEN regeling van SenterNovem\ 50% van de gemeentelijke kosten uit BANS

Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	100 uur							
Totale kosten	€15.000 (extern bureau)							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				100				
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€15.000				

D-6: Kennistraject Duurzame Energie

Doelstelling	Het opzetten van een kennistraject over duurzame energie voor raadsleden, ambtenaren Ruimtelijke Ontwikkeling, Stedenbouwkundigen en gebouwbeheerders van de gemeente.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren van beschikbare ontwerpprogramma's • Verzamelen van relevante informatie • De opzet van een informatiebijeenkomst bespreken met een selectie van de beoogde deelnemers • Vaststellen definitief programma startbijeenkomst • Voorstel vervolprogramma voor het onderhouden van de opgedane kennis • Organiseren van de informatiebijeenkomst • Organiseren van een excursie naar een aansprekend voorbeeldproject • Organiseren vervolprogramma voor belangstellenden • Themabijeenkomst organiseren (in de projectgroep) in het voortraject van elk daarvoor in aanmerking komend bouwproject binnen de gemeente.
Resultaat	Vormen van draagvlak voor de toepassing van duurzame energie bij stadsontwikkelingsprojecten en ontwikkeling van bedrijventerreinen.
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	SO-RO SO-GZ SW-SB
Externe partners	Projectbureau duurzame energie? Energiebedrijven Projectontwikkelaars
Mogelijke neveneffecten	
Gerelateerd beleid	Grondbeleid Stedenbouwkundig beleid
Succes- en faalfactoren	Start 2005 Herhaling 2007
Doorlooptijd	2 maanden
Subsidie	DEN?
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	
Totale tijdsbesteding	100 uur (2 x 50)
Totale kosten	€

D-7: Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek Duurzame Energie & Infrastructuur en het resultaat opnemen in een plan van aanpak

Doelstelling	Het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar de gecombineerde toepassingsmogelijkheden van duurzame energie en infrastructuur. De resultaten van dit onderzoek worden opgenomen in een plan van aanpak.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Een grove screening van kansen, mogelijkheden en knelpunten voor toepassing van DE • Selecteren van de meest kansrijke opties voor specifiek haalbaarheidsonderzoek • Inventarisatie beschikbare informatie en betrokken partijen (intern/extern) • Eerste check op haalbaarheid op basis van kengetallen, vuistregels en algemene uitgangspunten. • Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek (technisch, financieel /economisch) • Resultaten vastleggen in een rapportage • Overleg met relevante afdelingen over de resultaten en het potentieel uitvoeringstraject • Uitkomsten opnemen in een plan van aanpak.
Resultaat	Zichtbaar wordt waar duurzame energie (grootschalig) gekoppeld kan worden aan infrastructuur op bijvoorbeeld bedrijventerreinen en woningbouwlocaties.
Eerst verantwoordelijke afdeling	SW-SB
Interne partners	SW-IB SW-MO SO-EZ BM-MI
Externe partners	Adviesbureaus Netbeheerder Gebruiker/ beheerder/ eigenaar van de infrastructuur (RWS/ ZZL/ Provincie Flevoland)
Mogelijke neveneffecten	Aandacht en draagvlak voor duurzame energie binnen de gemeentelijke organisatie.
Gerelateerd beleid	Civiele techniek GVVP
Succes- en faalfactoren	
Doorlooptijd	1 juli 2006 – 1 januari 2007
Subsidie	DEN-regeling
Voorbeeldprojecten	
Meer informatie	
Totale	60 uur

tijdsbesteding								
Totale kosten	€15.000,-							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				60				
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€15.000				

D-8: Actie Zonneboiler/ Energieprestatieadvies

Doelstelling	CO ₂ - reductie door het plaatsen van zonneboilers in de Lelystad. Door bundeling van de aankopen in een actie, en door de installatie gekoppeld te regelen is een interessante kwantumkorting te bedingen op de systeemprijzen. Samen met de huidige subsidiemogelijkheden kan voor een lage prijs een zonneboiler worden aangeschaft door inwoners van Lelystad. Door de actie te koppelen aan een Energieprestatieadvies (EPA) bij elke geïnteresseerde wordt het subsidiebedrag verhoogd en daarmee de systeemprijs verlaagd. Daarnaast wordt het energiebesparingspotentieel van de woning inzichtelijk gemaakt.
Aanpak	In het verleden is om de twee jaar een dergelijke actie gevoerd. De aanpak waarbij de daadwerkelijke actie wordt uitbesteed en de gemeente uitsluitend communicatief ondersteunt in combinatie met een bijdrage in de aanschafprijs van de systemen is meest aan te raden. <ul style="list-style-type: none"> • Bepalen doelgroep: eigenaar/bewoners van woningen en /of woningverhuurders; • Selecteren van een bedrijf dat zonneboileracties draait (EAA/ NUON, Solidee, etc.); • Keuze bedrijf en inhoud actie voorleggen aan college, in combinatie met een verzoek om een bijdrage in de aanschafkosten van de zonneboilers; • Bedrijf opdracht geven; • Afspraken maken over de wijze waarop de eventuele gemeentelijke bijdrage verrekend wordt in de systeemprijzen; • Communicatiemiddelen ter beschikking stellen; • Actie starten, informatiemarkten, etc • Eventueel kiezen voor een tweede aanmeldingstermijn • Actie afronden met een evaluatie
Varianten	
Resultaat	Stijging van het aantal zonneboilers in de stad, uitstraling naar derden, invulling geven aan de voorbeeldfunctie van de gemeente. Met de inzet van zonneboilers wordt juist daar een energiebesparing gerealiseerd waar de stijging van de energievraag het grootst is (warm tapwater).
Eerst verantwoordelijke afdeling	BM-MI
Interne partners	CM
Externe partners	Pm (NUON/ EAA, Solidee, etc)
Mogelijke neveneffecten	
Gerelateerd beleid	GMP2,3

Succes- en faalfactoren	De systeemprijzen bepalen voor een groot deel het succes van de acties evenals de wijze van communiceren. Het verleden heeft geleerd dat gericht informatie verstrekken in combinatie met een aantoonbaar lage prijs leidt tot de hoogste verkoopcijfers.							
Doorlooptijd	6 maanden							
Tijdsbesteding en kosten	Uren: 60 uur Middelen t.b.v. communicatie: €10.000,- per twee jaar. Daarnaast zou nog een gemeentelijke bijdrage kunnen worden gedaan afhankelijk van de systeemkeuze.							
Subsidie	50% op de uren vanuit BANS							
Voorbeeldprojecten								
Meer informatie								
Totale tijdsbesteding	120 uur							
Totale kosten	€20.000							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				60		60		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
				€10.000		€10.000		

Bijlage VII

Projectbeschrijvingen Flankerende activiteiten

F-1: Communicatie Klimaatbeleid

Doelstelling	Opstellen en uitvoeren communicatieplan over gemeentelijk klimaatbeleid							
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vaststellen implementatieplan klimaatbeleid 2. Selecteren adviesbureau 3. Interne begeleidingsgroep 4. Opstellen communicatieplan 5. Uitvoeren communicatie activiteiten 							
Interne trekker	CM							
Interne partners	BM-MI SO-EZ SO-RU SW-MO SW-SB							
Externe partners	Adviesbureau							
Neveneffecten	p.m.							
Gerelateerd beleid	Milieucommunicatie							
Startdatum en doorlooptijd	1 juli 2004 – 1 oktober 2004							
Overige informatie	Subsidie mogelijk o.g.v. BANS subsidieregeling Klimaatbeleid.							
Totale tijdsbesteding	40 uur voor het communicatieplan 40 uur per jaar voor de uitvoering van communicatie activiteiten							
Totale kosten	€5.000,- voor het communicatieplan €500,- per jaar							
Tijdsbesteding per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		60	40	40	40	20		
Kosten per planjaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		€5.250	€500	€500	€500	€250		

